

A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárnál kapható:
A huszadik század szociál-politikájának történelme.
 Irta Kráitz Lajos.
 Ára füzve 80 kr.

Guerlain Parfumerie française de Luxe
 Le monde élégant et fashionable de Paris se sert :
 Eau de Cologne Impériale, savonnet, savon spécial;
 Crème de Fraises et Poudre de Cypris pour le teint;
 Extraits pour le mouchoir et le vaporisateur: Jicky, Belle France, Alcoolat de Roses pour les cheveux.

15, RUE DE LA PAIX, PARIS

«DIAMANT»
 légszesz-izzó-világítás.
Diamant-világítás
Diamant-világítás
Diamant-világítás
Diamant-világítás
Diamant-világítás
Diamant-világítás

Egyedárúsítás:
TREICHLINGER MIKSÁNÁL
 Budapest, Szervita-tér 1. szám,
 a hol teljes felszerelések is előfordulnak. Próbavilágítás minden este a Petánovics-féle vendéglőben, Andrássy-út 30. sz.

Magyar hangszer-ipar.
 Mindenemű hangszeres csimbalm, hegedű, harmonika, furulya stb.
Czimbalmok részlete is kaphatók.
 Hangszereim jószágért teljes felelősséget vállalok. — Javítások jó és olcsón eszközöltek. — Tanuló 1/4 és hegedű 2, 3, 4, 5, 6 forintjával.

Nagy képes árjegyzék kétféleképpen ingyen és bérmentve küldteti szét.

MOGYORÓSSY GYULA,
 magyar hangszer-ipar telepe, Budapest, VII., Kerepesi-út 12. sz.

Magyar Ipar és Kereskedelmi Bank
 RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

Új rendszerű pénztári jegyeink cheque alakban 4%-ot kamatoznak (adómentesen); a betéti könyvecskék új nemeként jelentkeznek; sok irányban előnyöket biztosítanak az eddigi betéti könyvecskék és a régi rendszerű pénztári jegyek felett.

Azon intézetek és cégek száma, melyek kijelentették, hogy ezen pénztári jegyek tökéletesen megfelelnek az eddigi betéti könyvecskék és a régi rendszerű pénztári jegyek felett.

Elfogadunk egyébként betéteket 4%-ra betéti könyvecskék mellett, régi rendszerű pénztári jegyek ellen és folyó számlára (cheque-számlára) is.

Váltóüzletünk elfogad megbízásokat értékpapírok vásárlására és eladására és felvilágosításokkal szolgál minden a bankügyletek körébe tartozó kérdésben.

Tökeelhelyezésre ajánljuk a **Magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankja** 4 1/2%-os adómentes zálogleveleit és községi kötvényeit napi árfolyam mellett.

Magyar Ipar és Kereskedelmi Bank r.t. V. Nádor-utca 4. sz.

N° 4711.
Palais Royal
ORLAY SÁNDOR
 Budapest, Koronaherczeg-utca 8. sz. (Haris-bazár)
 p. császári udvari szállító
= gyémánt utánzatai. =

Eau de Cologne
 (aranyos-kék ragjegy)
 Mühlens Ferdinándtól, Kölnben.
 A legjobb czégnék elismervé.
 Készletben majd minden finomabb illatszer-üzletben.
 Nagyban raktár

Bécs XII/2, Rudolfsgasse Nr 56a

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.

A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárnál kapható:
A Nemzeti Színház játékkönyvének legjobb darabja!

BERNARDO MONTILLA.
 Dráma három felvonásban.
 Irta **ECHEGARAY JÓZSEF.**
 A spanyol eredetiből fordította **PATTHY KÁROLY.**
 Ára füzve 40 kr.
 45 krajczárnak postautalványon előre való beküldése után bérmentve szállítjuk.

ÁGNES
 forrás. Legjobb asztali és bútortól. Kétféle szolgálatot tesz az emésztési zavaroknál.
 Járvány idején préselt és gyógyászati bizonyít.

Szét-küldés **Édeskuty L.** udvari szállító által Budapest.

Kapható mindenütt.

WEINWURM ANTAL
 fényképész első magyarországi chemigraphiai műintézete
 Budapest, IV., Károly-utca 3,
 készít mindenemű czinkedezésű dűzdot, autotypia, phototypia, chemigraphia és chromotypia után. Alaprajzok, térképek, hi-lózatok fotolitográfiai úton a legújabb nyosabban sokszorosítottatnak.
 Külön berendezés házon kívül való fényképfelvételekre.

Hirdetések felvételnek a „Vasárnapi Ujság” kiadó-hivatalában, Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. szám alatt.

10. SZÁM. 1895. BUDAPEST, MÁRCZIUS 10. 42. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egyéb évre 12 frt. POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félre - 6. * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt. félre - 4. * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5. — Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott vitellől is eszolandó. félre - 2.50

ISZMAIL PASA.
 1830—1895.

PÁR NAPVAL EZELEŐTT, márczius hó 2-án halt meg Konstantinápoly közelében, Erszínghianban Iszmail pasa, Egyiptom egykori híres alkirálya, kinek nevét különösen a szuezi csatorna megnyitása világszerte ismeretessé tette. A pasa nem volt még nagyon öreg ember, de már 16 éve trónvesztett, s így hasonlóan a szuezi csatorna másik megalapítójához, Lessepshez, sokkal szomorúbban végezte életét, mint a hogy pályája kezdetén gondolni lehetett volna.

Iszmail 1830-ban született Kairóban, mint Ibrahim pasa, a jeles hadvezér fia, kit a híres Mehemed Ali egyiptomi alkirály fiának fogadott. Még Mehemed Ali életében, mivel ez elmebetegségbe esett, Iszmail atyja lett 1848-ban Egyiptom alkirálya, de csak néhány hónapra, mivel hirtelen elhunyt. Iszmail, kit művelt atyja Párisban tanítottott, ennek halálakor viszatért Egyiptomba s ellenzéki állást foglalt el a szultán által alkirálylyá kinevezett Abbas pasával szemben, nem annyira sértett hiúságból, hanem mivel Abbas orthodox török volt, ki az újításokat ellenezte, s e mellett népét folyvást zsarolta. Abbas pasa 1854-ben halt meg hirtelen, állítólag szélhűdés folytán, de valószínűleg meggyilkolták, s utódja, Iszmail nagybátyja, az európaias gondolkodású Szaid pasa, lépett a trónra, ki a fiatal Iszmail államtanácsának tagjává nevezte ki s e mellett különféle diplomáciai kiküldetéssel bizta meg Konstantinápolyba és Franciaországba. 1861-ben az alkirály hosszabb távolléte alatt regens volt, s még ugyanazon év végén egy 14,000 főből álló hadsereg élén egyes szudáni törzsek ellen nem diestelenül harcolt.

Ily módon előkészülve lépett Iszmail Szaid pasa halála után 1863 jan. 18-án az egyiptomi trónra, melyen 16 évig ült. Uralkodása igen nevezetes Egyiptom újabb történetében, sőt az ország-alapító Mehemed Ali kivételével kétségkívül őt fogja a történelem a jelen század legjelentékenyebb egyiptomi uralkodójának tekinteni. Magas műveltsége és előszeretete a reformok iránt, valamint kiváló európai férfiak tanácsainak meghallgatása nagyon sok nevezetes dolognak kezdeményezésére buzdították. Így a többek közt 1866-ban a mohamedán világban egészen szokatlan alkotmányt adott nemzetének s

1867-ben kinyerte a porta bejegyzését, hogy az uralkodóházban a fiúk örökösödése biztosítottasék s így a trónvillongásokra kevesebb ok legyen. Igyekezett a közigazgatás különböző ágait európai minták szerint szervezni, állandó hadsereget és tengeri hajókat létesíteni. E mellett elősegítette a gyárparis s különösen a gyapottermelést, mely jelenleg Egyiptomnak egyik főjövendelmi forrása. Legfőbb érdeme azonban, hogy Lessepsset minden tekintetben nagyon pártfogolta a szuezi csatorna építésében, olyannyira, hogy ez a nagy mű Iszmail pasa nélkül vagy épen nem, vagy csak jóval később készülhetett volna el.

rülmény, hogy Iszmail több ízben a szultán közvetítése nélkül érintkezett az európai udvarokkal, sőt 1869-ben maga új körutat tett Európában, hogy a fejedelmeket a csatorna megnyitására meghívja, fölkellette a konstantinápolyi udvar féltékenységét. Nem alaptalanul gyanakodtak, hogy a vazall önálló akar lenni. Iszmail török szokás szerint fejedelmi ajándékokat adott a szultánnak s a konstantinápolyi uraknak, hogy őket maga iránt kiengesztelje, de ezzel csak ideig-óráig szerzett magának szabad kezét s eredményeket volt kénytelen tenni, így a páncélhajóit átengedni, s a szultán haragjában nem is ment el a szuezi csatorna megnyitására.

Ez az ünnep, melynek legnevezetesebb napja

ISZMAIL PASA.

BUDAPESTI CZÉGEK.

TALÁLMÁNYOK szabadalmazását eszközöl mind. államban **Réthy János** nemzetközi mérnöki és szabadalmi irodája, Budapest, Erzsébet-körút 2. sz. (népszínház mellett). Legrégibb szabad. iroda. — Telefon.

Eisenschiml és Wachtl
 Budapest, Váci utca 12
 Gyár: Bécs, Kaiserstrasse 62.
 Legnagyobb raktár mindenemű fényképezési gépek és készülékekben. Alapítva 1856. — Többször kitüntetve. Árjegyzékek ingyen és bérmentve.
 Új! A fotografálás elemei. Ára 2 frt.

„Toronyórák” palota, laktanya, gyári órákat, villanyórákat, legelőnyösebben rendez be **Mayer Károly L.** I. m. állami kétfélem. gép-irányító Budapest, VII., Kazinczy-u. 3. Váci-utca 22. Képes árjegyzék, küldeteljez. bér. Nemzeti szálloda épületében.

1869 nov. 16-án volt Iszmail életének legfényesebb időszaka. Egész sereg előkelő vendég, köztük Ferencz József magyar király, Eugénia francia császárné, Frigyes Vilmos porosz trónörökös, Abd-el-Kader a híres algiri hős, vetek részt a nagy ünnepen, mely e mellett óriási fényűző történet s oly pazarlással, hogy maga az Eugénia császárné számára épített ideiglenes fapalota, melyben jelenleg a gizehi múzeum van, nyolcz millió frankba került.

A roppant költségek volt Iszmail valódi tragikum. Reformjai és befektetései nagy mértékben előmozdították Egyiptom emelkedését, de az állampénztár kimerülésével nyomasztóvá lett az adózó nép helyzete s a kedve hitelezői felhasználtságát arra is, hogy Egyiptom tényleg hatalmukba kerüljön. Különösen a ravasz angolok felhasználva a pénzzavart, beavatkoztak a kormányzásba s később 100 millió frankért megvásárolván Iszmail szuezi részvényeit, a csatornának is urai lettek. Iszmail álma Egyiptom önállóságáról egészen elenyészett; a szerencsétlen országnak ma még névleg a török szultán az ura, de tényleg az angol kormány.

1878-ban már oly nagy volt Egyiptom államadósága, hogy a kamatokat nem volt képes megfizetni, s mivel Iszmail szorultságában európai hitelezőivel is összeveszett, 1879 június 26-án kényszerítették, hogy lemondjon a trónról s engedje ezt át a fiának, Tefviknak. Ez is meghalt meglehetősen gyanus körülmények között, s utóda a bécsi Teréziánumban nevelt Abbasz lett, ki az angol hódítók ellen gyűlölettel telve, de tényleg tehetetlenül uralkodik Egyiptomban.

Az ex-kedive nehéz szívet viselte száműzetését. Magán vagyona elég nagy volt, s az egyiptomi kormánytól pedig félmillió forint évi nyugdíjat is nyert, s először Nápolyban telepedett le. Mivel azonban az olaszokkal sok baja volt, főképp háreme miatt, ezt megszüntette s felváltva tartózkodott Európán különböző részeiben, mindenütt igyekezve oda hatni, hogy hatalmát visszanyerhesse. Megfordult Budapesten is épen az 1885-iki országos kiállítás alkalmával, midőn a Hungáriában 11 szobát foglalt le magának s nagy fényűzést fejtett ki. Végre belenyugodott a változhatatlan sorsa s elment meghódolni a szultánhoz, ki kegyesen fogadta, a Boszporusz partján csinos kastélyt s jelentékeny éjjeladékokat adott számára. Itt élte életének utolsó éveit nagy kényelemben. Halálát rövid betegség után gyomorrák okozta.

Valószínű, hogy a holttestet elviszik Egyiptomba, hogy abban a földben helyezték el, melyért oly sok nagy dolgot művelt, de a melynek mégis alig volt nagyobb veszedelme, mint az ő könnyelműsége. Bármint ítéljük is azonban a halott felett, csaknem bizonyos, hogy érnei lényegesebbek, mint hibái, s a félbarbár mohamedán világban az ő európai gondolkodása s határozott reformtörvényei nem mindennapi érdemek tekinthetők.

FRANCZIA KÖLTŐKBŐL.*

Juniusi éj.

— Hugo Viktor. —

Nyáron, midőn a nap teszállt, s köröskörül
A virágos mező illatpárát lehel,
Lezárv a szemek, de félig tárt a fül,
S az alvó álma: csak egy áttetsző lepel.

A csillag fényesebb és feketébb az árny,
Szürküllet festi fenn az ég boltozatát.
A halvány hajnal, óráját várva, tán
Ott bolyg az ég alján az egész éjen át.

A kagyló.

— Heredia. —

Törékeny gyöngyragyó, ki tudja, hány telen,
Hány hideg óceán mélységein ragadt
A gyors dagály, apály s a sodró áradat,
Órvénylő hab között forgatva szüntelen.

Most fényes ég alatt, nem a sós vízbe' lenn.
Az arany fővényben ástad meg ágyadat,

* A Kisfaludy-társaság ülésén fölolvastott költemények.

Mit ér? — Az óceán hangja benned maradt,
S ott sír, ott nyög tovább, hosszan, reménytelen.

Szózatossá börtönvé vált az én lelkem is,
S mint a hogy egyre nyög a te kedvedben is
A régi zúgásnak visszhangzó sohaja.

Szívem mélyében is, mely véle van tele,
Tompan és siketen, lassan, de végtelen
Morg a távol vihar s mennydörgés moraja:

Déli álmom.

— Heredia. —

Még csak egy méh se döng, nem zümmög egy bogár
A tikkadt erdőben, hol minden szendereg,
Zöld moh-bárony sötét smaragdjaként dereng
A sűrű lombokon átszűrődő sugár.

Az arany kupolán a dél leselgve jár
S félig lezárt nehéz szempilláim fölött
Ezer futó csillám halót rezegve köt,
Mely hosszan, szélesen terül az árnyra már.

S a sugarakból szótt fűhátonak vakon
Száz színes lepke száll törékeny szernyakon,
A fénytől és virág-illattól részegen.

Most reszkető kezem egyet ránt a bogon,
És a finom háló aranysemeiben,
Én, ábrándos vadász, álmaim elfogom.
Francziából: Vargha Gyula.

ÖREG LEÁNY TEMETÉSE.

Beszentelték a koporsót.
Ki mond hozzá utolsó szót?
Irgalomból jött, ki itt van;
Ajja, anyja rége s sirban.

Indulnak a koporsóval...
Nem kíséri zokogó jaj;
Néma ajkkal, szírák szemmel
Megy utána egy-két ember.

S föl-felzengő végbucstája:
A pap «circumdederunt»-ja;
Dalos ifjak énekgánján
Nem buszúzik az öreg lány.

Megy a szekér, csak megy halkán,
Koszorútlan, siratatlan.
Oh, de ime, bis csodára:
Rászállott egy kis madárka.

És melléje — merről, honnan?
Fehér fátol innen, onnan,
Őszi légből, messzeségből,
Órkingalomból égből.

Az a fátol, fehér fátol,
Ragyogó a napsugártól,
Koszorúnál hívebb jelkép:
Jelképezi tiszta lelkét.

Az a madár, ősz árvája,
Mely csak elvész nem sokára,
Oh leány! a te emléked:
Megtört, fájó, bús költészet.

Dömötör Pál.

HA KÉT ORCZÁD...

Jovánovits Iván után szerzből.

Ha két orczád rózsapirja
Jut eszembe, — pedig sokszor! —
Nem kell akkor énnekem más,
Csak piros bor, csak piros bor.

Hogyha pedig eszembe jut
Éjfékete két szép szemed,
Éjszótét bort hoz a csaplár,
Abba ölöm a lelkemet.

S iszom, iszom és dalolok
Jókedvemből, bánatomból;
Megyek aztán, de megbotlom
Szerelemtől és a — bortól.

Édes anyád az ablaknál
Néz és nevet az egésznek.
Ne nevesen! hisz a lánya
Szépségitől vagyok részeg.

Dömötör Pál.

MÁRIA VALÉRIA FÖHERCEGNŐ MINT MAGYAR IRÓNÓ.

A sok szép tulajdonnal megáldott magyar királylány, gazdag szívilágának számos nyilvánulásában eléggé ismeretes már a magyar nemzet előtt. Most mint finom ízlésű magyar írónőt szándékozunk öt bemutatni. Tollának alábbi próbálkozásai ugyan csak egy 9 éves gyermek zsenge termékei, de így is becsesek előttünk, s igen kedvesen mutatják be a kis főhercegnőt, azzal a közvetlen bájjal, melylyel csak az anyanyelven kifejezett gondolatok bírhatnak.

Az itt közlött két mese azon dolgozatok közül való, melyeket Mária Valéria magyar nyelv-tanára, Rónay Jácint néhez szempillái alatt mint írásbeli dolgozatokat készített. Nem egyedüli irodalmi dolgozatai ezek a szép lelki tehetségekkel megáldott királykisasszonynak, ki különösen a kisebb, de több lapra terjedő beszélgetés irásában örömmel próbálkozott. Ilyenek voltak még következő dolgozatai: «Mit tett Flóra forintjával?», «Emma a faluról», «Iréne és Mariska». Mindezt s még egy «Ágnes» című elbeszélést is 1878 márczius havában Gödöllőn írta meg s oly kedvet kapott ilyenek irásához, hogy gyöngéd lelkü tanárának nem egyszer korlátoznia kellett, nehogy a komolyabb tanulmányokban elmaradjon. A most közlött két mesét eredeti kéziratában Rónay naplójához csatolta s onnan adjuk át a nyilvánosságának. A mi a szeretett magyar királylány fogalmását illeti, megjegyzni Rónay, hogy azokat gyorsan, minden tűnődés nélkül maga írta s a püspök csak a telít lapot olvasta át s figyelmeztette a netán elkövetett tévedésre, a mi azonban ritkán fordult elő.

Két év múlva már nagyobb feladatokkal is megpróbálkozott a főhercegnő, s 1880 végeig a következő, tisztán magyarul írt műveiről ad számot Rónay: 1. A magyarok történelme (III., IV., V. füzet. 25—60.). 2. Az elrontott rajz. (Színmű 1—8.). 3. A titkos romok. (Beszély 1—16.). 4. A születésnap. (Színmű 1—13.). 5. A kis porcellán szekrény. (Beszély 1—7.). 6. Az alaptalan gyanu. (Színmű 1—33.). 7. A gonosz tréfa. (Színmű 1—17.). 8. Ne legyetek engedetlenek. (Színmű 1—12.). 9. Wildenstein. (Beszély 1—17.). 10. Szent Valéria élete. Francziából kivonatolag fordítva. (1—62 lap.)

Itt közlünk kettőt a főhercegnő dolgozatai közül.

I.

SZEGÉNY BIMBÓ.

Magyar nyelven írta Mária Valéria főhercegnő.

«Ma — mondá Erzsike dadájának — van 7-dik névnapom. Oh! mit fogok kapni?!» «Talán bizony babát»... mondá a dada. Nem sokára Erzsike mamájához hivatott s mennyire meg volt lepve, midőn névnap ajándékul... egy eleven kis kutyát kapott! «Oh mamám!» kiáltá örömeben Erzsike, «milyen kedves állat!» s megölelvén anyját, megköszönte a csinos kis kutyát. «Most», monda a mama, «nevet kell adni a kutyának.» «Oh, igen, mama!» kiáltá Erzsike, «Pali majd illő nevet fog neki adni» s evvel Erzsike kifutott. — Pali egy évvel volt öregebb Erzsikénél, mikor ez utóbbi bejött, Pali az ajtó felé futott, üdvözlőlvén hűgát, kérdé tőle, hogy mit kapott névnap ajándékul? Erzsike felteríté kötényét, s a kis kutya kinyitott. — «Oh! milyen kedves!» kiáltá Pali. «Hát Pali», mondá Erzsike, «milyen nevet fogunk neki adni?» Pali egy percig gondolkodott, s aztán mondá: «hát nevezd Rózsának.» «Nem», mondá Erzsike, «hisz macskánk neve is Rózsai, más névre gondolj.» — «No hát Bimbó is illő név»,

mondá Pali, «nevezd Bimbónak.» «Igaz!» kiáltá Erzsike, «Bimbó, Bimbó, gyere!»

Délután Pali és Erzsike sétálni mentek anyjokkal az erdőbe, Bimbó utánuk. Egyszerre esni kezdett, s a mama sürgetve mondá: «Gyermek, hamar menjünk haza!» Pali és Erzsike ezt nagyon szépnek tartották. — Midőn hazajöttek, Erzsike ijedt hangon mondá Palinak: «Pali, hol van a Bimbó? sehol se látom.» Erzsike sirva mondá: «Oh! keressük, menjünk az erdőbe... s — keressük!» «Nem! gondolom, jobb volna elbeszélni a mamának», mondá Pali, «talán tud rajtnk segíteni.» «Jól van», mondá Erzsike. Pali erre kiment; midőn visszajött, Erzsike rögtön kérdé: «hát mit mondott a mama?» «Mondta, hogy ha holnap szép idő van, megkeressük Bimbót.» Másnap, reggeli után, gyönyörű idő lévén, Erzsike és Pali Bimbó keresésére az erdőbe mentek. Fáradtan, éhesen és Bimbó nélkül tértek estefelé haza. «Jó volna holnap ismét menni s a szegény Bimbót felkeresni», mondá Pali. — E perczben kis zaj hallatszott a házi ajtónál, Pali kiment... s ime! Bimbó állt ott! Átázva, éhesen és szomjasan. «Bimbó!» kiáltá Pali, «kedves Bimbó! Ide talált a hű kis állat!» Pali örömkáltásaira Erzsike is kijött szobájából s ő még jobban örült Bimbónak, mint Pali. — Miután Bimbó jó levest és húst evett, ismét oly szép volt, mint előbb!

II.

A CSERESNYÉK.

Magyar nyelven írta Mária Valéria főhercegnő.

József és Ferkó ikertestvérek voltak, de lelki- leg igen különböztek egymástól. József ép oly jó volt, mint Ferkó rossz és barátságatlan. Egy szép nyári délután József mondá Ferkónak: «Ferkó, ma oly szép idő van, menjünk az erdőbe.» «Jól van», mondá Ferkó, «menjünk mindjárt.» Nem sokára egy nagy erdő széléhez értek a fiúk. Volt ott egy vad cseresnye-fa. «Oh! Ferkó, nézd csak!» kiáltá József, «milyen szép cseresnyék!» «Hm, ez nem rendkívüli dolog», mondá Ferkó, «látam én tegnapi reggel egy kertben szelid cseresnyét s az gyönyörű volt.» «Igen», mondá József, «de mit használnak neked más cseresnyéi? egyél most ezekből.» «Hisz használnak nekem?» kérdé Ferkó, «hiszen be lehet menni a kertbe s egy ágat venni, senki se tudná!» «De Ferkó! Ferkó!» kiáltá József, «ez lopás volna.» Ferkó nem is válaszolt, hanem a kitűzött kert felé ment. — József szomoruan utána. Ferkó nem sokára a kitűzött kerteshez ért, bement s a cseresnyefáról a legszebb ágat leszakítá. De e perczben kijött a házi úr s Ferkó megkapta az érdemlett verést! Szegény Ferkó! több is rossz ember lett belőle, míg József mindig becsületes maradt.

METTERNICH RIKHÁRD HERCEG.

1829—1895.

Egy sokat emlegetett diplomata halt meg közelebb a Metternich Rikhard személyében, ki egykor évtizedeken át egyik főtényezője volt a monarchia külügyi politikájának.

Az elhunyt a magyar mágnessé karnak is tagja volt, a mennyiben nemzetsége már 1827-ben Metternich-Winneburg Kelemen Venczel Lothár herceg, a híres államminiszter és kancellár személyében magyar honfűstítást nyert és a magyar hercegi családok közé soroztatott.

Metternich Rikhard herceg ez évi február 28-áról márcz. 1-ére viradó éjjel hajnali 3 óra tájban, szívizélhűdésben, váratlanul halt meg. Nejének, Paulina hercegnő, született Szlavniczai és Bajnai Sándor grófnőnek, az 1861-ben Bécsben elhunyt Sándor Móríc gróf, híres sportsman és bravurlovos leányának a révén a Metternich

METTERNICH RIKHÁRD HERCEG.

nemzetség közeli rokoni és sógorsági viszonyba jutott számos magyar mágnessaladdal, többek közt a Pestetis, Mailáth, Zichy, stb. családokkal. Metternich Rikhard Kelemen Lothár herceg 1829 január 7-ikén született. Szülei a híres kancellár és Leykam Mária Antónia bárónő beilsteini grófnő, valának. Édes anyja néhány nappal fiának születése után halt meg. Rikhard herceg 1852-ben követtségi attaché lett Párisban, 1854-ben követtségi tanácsos, 1856-ban már követnek küldték Drezdába, 1856 június 3-ikán feleségül vette unokanővérét, az akkor 20 éves Sándor Paulina grófnőt. Neje, ki ma is a bécsi társaság egyik legnépszerűbb, legkedveltebb alakja, maga is félig-meddig a Metternich-nemzetség ivadékának tekinthető, a menyinyben édes anyja, Sándor Móríc gróf aranykantyasú vitéz és kamarás felesége, Metternich Leontina hercegnő volt.

1859-ben, néhány héttel az olasz-francia-osztrák háború kitörése után, halt meg az öreg Metternich herceg kancellár. Alig hogy eltemették, császári parancs hívta meg Rikhard herceget Olaszországba, Ferencz József császár főhadiszállására, hogy a III. Napoleonnal megkezdett diplomáciai tárgyalásokat vezesse. Itt ismerkedett meg közelebről az akkor hatalmának tetőpontján állott francia császárral. A zürichi béke után a tehetetlenek bizonyult Hübner báró helyett őt küldték Párisba nagy követnek, hol e minőségben 1859 december 14-étől 1871 végéig monarchiánkat képviselte. Az 1859-iki háború után a francia és a bécsi udvar között létrejött barátságos viszony megteremtésében és fejlesztésében a hercegnek nagy része volt, de még inkább neje, Paulina hercegnőnek, ki szeretreméltó, életvidor modoránál és kiváló szellemi tulajdonságainál fogva csakhamar Eugénia császárné meghitt barátnője lett.

Midőn 1863-ban Porosz- és Oroszország között a viszony feltűnően barátságosá vált, Metternich herceg ügyes diplomáciai műveletekkel izolálta e két éjszaki hatalmasságot és egyúttal teljes egyetértést hozván létre Ausztria és a nyugati államok között, együttműködésre bírta az új ligát a szőnyegen levő nagy politikai kérdésekben. 1864-ben a schlesvig-holsteini kérdés fölmerülése azonban ismét szétválasztotta Ausztriát és Franciaországot, minek folytán Metternich herceg is nehéz helyzetbe jutott a párisi udvarral szemben. Midőn Napoleon látta, hogy e kérdésben Poroszország veszi át a vezérszerepet, rögtön elfordult Ausztriától, remélvén, hogy ez által Bismarck, — az akkor még nem ismert «homo novus», új ember — politikáját a maga javára kihátrálna, a miben persze alaposan csalatkozott, mert e politikai mozzanatok voltak tulajdonképen első előjétekei a Königrácz következmenyféképező szedáni napnak. A büszke francia császár tudvalevőleg azt mondta a szadovai katasztrófa után a fegyveres beavat-

kozásért könyörgő osztrák követnek, hogy «nem hajlandó hullával szövetségre lépni.» Metternich mindamellett rá tudta birni III. Napoleont, hogy Velence átengedése után a porosz hadak diadalmenetét fenyegető fellépésével megállítsa s az Ausztria válságos helyzetéhez képest enyhének nevezhető nikolsburgi békét létrehozassa. Az 1866-iki események még szorosabba fűzték a Metternich-család és a francia udvar közötti viszonyt.

A párisiak már régóta a «császárné lovagja»-nak (le chevalier de l'impératrice) hitták Metternich Rikhard herceget. 1870 szeptember hó 4-ikén tényleg méltóvá is mutatta magát e névre. Mikor a forradalom Párisban kitört, a föllázadt nép a Tuillériák palotáját körülzönlötte, Metternich herceg rögtön ott termett a veszélyben forgó császárné védelmére. Vele jött Nigra lovag, olasz követ is. Alruhában, sűrűn lefátyolozva, a nélkül, hogy valamit is magával vihetett volna, hagyta el Eugénia császárné a palotát a Szajna folyam partjára nyíló hátulso kapuján át, kisérve a két főr s egy névtelenül maradt harmadik férfi által. Midőn már néhány lépést előre haladtak, egy utcai gyerek egyszerre csak oda sompolygott a császárné közelébe s mielőtt még ellökthették volna, elkialtotta magát: «Itt jön a császárné!» mire a nép azzal válaszolt: «A la guillotine!» Eugénia lovagjai azonban oly ügyesen viselték magukat, hogy az életveszélyben forgó császárné észrevétlenül eltűnhetett a nép közt. Az urak dr. Evans amerikai fogorvos házába vették a megrémült császárnét. Szó sem lehetvén arról, hogy a Párisból való menekülést vasúton megkísérelte, végre arra szánta el magát III. Napoleon hitve, hogy egy, Normandiába visszatérő, zöldes parasztszekéren hagyja el a fővárost. E szekéren utazott Eugénia asszony 3 napon és 2 éjjelen át, míg végre szeptember 7-ikén Deauville kis kikötővárosba ért, hol Sir John Bourgoyne angol sportsman hajójára felvette. Előbb Eugénia kísérei felkeresték a hajótulajdonost, hogy négysem közt beszéljenek vele. Az angol gentleman-beütelévre hivatkóván, a legszigoribb titoktartásra kérték meg arra az esetre is, ha netán vonakodnék segítséget nyújtani a császárné megmentésére. Elmondták neki a párisi eseményeket, a császárné szökését s végül felkérték, szállítsa át a szorongatott hölgyet angol földre, a mi további baj nélkül meg is történt.

Metternich herceg soha sem dícserekedt e lovagias tettével, sőt nem is szeretett róla beszélni, bár számtalan téves változatban terjedt el a nép közt a császárné szökésének története, de ha valaki nem pusztá kíváncsiságból kérte fel az érdekes esemény részletes elmondására, szívesen tette azt, úgy, a miként itt el van mondva.

Metternich herceg pályafutásának fénykora az az időszak, melyet mint Ausztria, később mint Ausztria-Magyarország nagykövete a francia császári udvarnál töltött. Páris neki másodikk hazája lett. Alig volt még német anyanyelvű ember a világon, ki a francia nyelvet úgy bírta volna, mint ő s nagyon örült neki, ha néha alkalm akadt, hogy intelligens francia embert anyanyelvének szelleme és érzeke ellen elkövetett hibákra figyelmeztethetett. Az általa francia nyelven fogalmazott diplomáciai iratok a maguk nemében valódi remeknek mondhatók.

A francia császári család gyakran jelent meg Metternichék házában; Eugénia rendszeren kedvenc barátnői: Pourtalés és Hatzfeld grófnék s a szép misstress Multon angol hölgy, a császár, Sagan herceg és Massa gróf (a császárné udvari poétája) kíséretében. Ily estélyeken Metternich és neje, Paulina hercegnő, — mindketten kitűnő zongorázók és komponisták, — zongorához ültek, gyönyörű játékkal szórakoztatva a magas vendégeket. Híresek voltak a Metternich ház álarozos és jelmezballjai is, melyeknek egyikén Eugénia császárné mint Juno tűnt fel. III. Napoleon pedig mint olasz lovag, velencei rövid köpenyben. Nyáron Páris közelében, Bougival faluban lakott a hercegi család saját villájában, a legboldogabb házasságban. Itt született idősb leányuk, Pasqualine hercegnő is, ki mint férjezett Waldstein György grófné néhány évvel ezelőtt hirtelen elhalt.

A párisi «Constitutionelle» jellemezni akarván Metternich herceg szabadelvű hajlamait,

azt írja, hogy a herezeg, mikor párisi állomásáról visszalépett, ekként nyilatkozott: «Meghajlok a kor demokráta irányára és lemondok. Ezenfelül mint borkereskedő fogom kenyeremet keresni.» Ez voltaképpen csak tréfiás czélzás volt a Rajna-melléki híres johannesbergi nagy terjedelmű szőlőbirtokára, melyet a család 1816-ban mint császári hűbért kapott. Az elhunyt Sándor Paulina grófnővel való házasságából 3 leány származott: Zsófia hercegnő, Oettingen-Spielberg Albrecht herezeg neje, Pasqualine és Klementina. Rikhard herezeg a gróf Königswart nevet és a *duca di Portella* címet is viselte, I. osztályú spanyol grand, titkos tanácsos és kamarás, az aranygyapjas- és Szent-István-rend vitéze volt s több más érdemrenden kívül mint *chevalier de devotion* (czimzetes lovag) a szuverén máltai lovagrendnek is tagja volt.

Pályafutásának fénypontját 1867-ben a salzburgi császártalálkozó idejében érte el. E találkozást ő hozta létre, ő is közvetítette a találko-

finom műveltségű férfi és valódi gentleman volt, ki az embereket belső értékük szerint ítélte és becsülte meg, nem véve tekintetbe a származás vagy gazdagság véletlen előnyeit.

Marciánji György.

KÉPEK JAPÁNBÓL.

II.

Sibai, vagyis japáni színház.

Futólag megtekintvén az Aszakaszt, — hol az összeseregő népet minden mozzanatát napokon át sem győzné az ember sorra nézni, — távoztam, hogy a japáni népek még egy másik kedvelt mulatóhelyével a *sibai*-val, agyis színházal megismerkedhessem. Sietnem kellett, minthogy Tokióban nem este játszanak a színházakban, hanem nappal, de annál húzamosabban, t. i. reggeli 6 órától este 6 óráig egyfolytában.

telni. Hangzott is már a sanuzsén és a dob az egyik theaház emeletéről. Én azonban siettem a színházba, hogy még valamit láthassak. Az óra már ötre járt.

A pítvarban le kellett vetnem a cipőmet és a ruhatárba beadnom. Hogy vajon «ruhatár»-nak nevezik-e Japánban is e helyiséget, nem tudom; tartalmát tekintve csak a «cipő»-tár elnevezés volna jogosult, minthogy csak cipők, azaz, hogy géták függnek benne. E berendezésnek, a szalmagyekények tisztán tartásán kívül még két haszna van: a színháztulajdonos ellenőrizheti az eladott jegyek számát a kifüggesztett géták számával, az idegennek pedig kedvező alkalmat nyílik, a facipők minden válfajjal megismerkedni.

A nézőtér tömve volt emberekkel, a kik közt minden kor — a szopós gyermektől kezdve az aggyastyánig — és mind a két nem képviselve volt. A japáni ülés módhoz képest a nézőtér berendezése is különbözött a nálunk szokásostól.

SZINIÉLŐADÁS JAPÁNBAN.

zást Ferenc József és III. Napoleon közt, ki Eugénia császárnéval jelent meg. Eugénia császárné akkortájt hozta divatba azt a szokást, hogy a hölgyek sétatálcázaló jelentek meg az utcán. A salzburgiak nagyon bámultak, mikor Eugénia, férje és a magyar király társaságában a perronon álló vadász-diszszázad frontja előtt, pálcájára támaszkodva ellépkedett. Rikhard herezeg akkor még nem sejtette, hogy a második császárság napjai már megvannak számlálva. A találkozás után nagy meglepéssel kísérte Bécsbe királyunkat, s Andrássy Gyula magyar miniszterelnök is meg volt győződve a találkozás létrejöttének és következményeinek nagy fontosságáról. Metternich herezeg egy udvari ebéd után kissé felhevülve a kertbe ment, hogy friss levegőt szívjon. Itt csakhamar Andrássyval találkozott, ki arról értesítette, hogy ő felsége őt a *Toison*-lovagok büszke sorába foglalta.

Az elhunyt őszinte barátja volt a magyar nemzetnek, melynek lovgasságát és katonai erényeit mindenkor kiemelte.

A kik Metternich Rikhard herezeget ismerték, azok egyetértéssel abban, hogy előkelő modoru,

Mindjárt az Aszaksta közelében van egy színház, és pedig egyike a legjobbaknak, a mint vezetőm állítja. Külsőjéből ugyan csak jó adag fantáziával lehetett volna a belsejében nyújtott élvezetek kitünőségére következtetni. A műsák e temploma ugyanis feltűnően hasonlított a mi falusi szóró-színházainkhoz, japáni jellegét ki-ve. Egy jó nagy deszkabódé, melynek csak óriási kőfalú betűkkel befestett hirdetőnyelvények és merész esettel festett tarka képek, valószínűleg a programon lévő darab főbb jeleneteit ábrázolva, továbbá néhány papírolámpa adott némi színházias külsőt. Előtte egy egész sereg riksa állott, jelölül, hogy az előadás még tartott. A színház szomszédságában színes lampionokkal szépen felpiperezett theaházak vannak, a melyek az alapos — 12 óráig tartó — művelzet közben az anyagi élvezetekről meg nem feledkező látogatókat mindenféle «frissítőkkel» látják el. Ugyanott szokta a vagonosabb japáni gavalér déli étkezését, két felvonás közben, vagyis «két függöny között» — a hogy a japáni magát kifejezi — tartani, valamint az estét, az elmúlt nap thaljai elvei után, Tersichore örömeinek szen-

A földszint magas léccel négyzetes, szalmagyekényekkel kibélelt rekeszre volt osztva, melyekben átlag 6—6 ember ült, természetesen nem széken, hanem tulajdon sarkain. Egyesek a hosszú előadás folyamán mégis megsokallván a természetadta, kissé keményes ülést, a színházi szolgától egy lapos vankost kérétek ki, ekkép javítva helyzetükön.

A négyzetes nézőtér két oldalán két-két «pá-holyszor» futott a földszint felett, a bejárás felett pedig a lépcsőzetes «karzat» emelkedett. Egy nyaktörő lajtorján felmászván az első emeletre, én is helyet foglaltam egy véletlenül üres «pá-holy»-ban. E pompázó elnevezés alatt azonban szintén csak egy négyzetméternyi nagyságú, szalmagyekényvel bélelt rekeszecske értendő, melyet lábnyi magas lécek különitettek el a többi rekeszektől. Szerencsére akadt még egy ülővankos is, különben nyugatiasan elpuhult tagjaimnak a japáni ülés módhoz szigorúval kellett volna összebékülnöm.

Ez emelkedett pontról át lehetett tekinteni az egész színházat. Alig lehet tarkább, sajátosabb képet képzelni, mint a milyen a földszint

közönsége. A férfiak és éltebb nők, bár szintén igen szép, de egyszerű ruhákban voltak; a fiatal nők azonban élénk színű, gyönyörűen mustrázott kimonókban pompáztak, melyek köré tarkán csillogó értékes selyem obikat kötöttek. Művészileg fölépített hajzatuk és kifüggesztal arczfestésük után itélve már a mult éj közepén hozzá láthatnak a kiöltözéshez, hogy az előadás kezdetéig (reggel 6 órára) elkészüljenek. A gyermekek (itt is, mint mindenütt, az asszonyok csecsebecséséi), feltűnő ruhákba voltak bújtatva; hajjuk, egy vékony hajkaszorút kivéve, gondosan leberetvélva. Mindenki, a férfiakat sem véve ki, szorgalmasan forgatta a legyezőt, hogy elviselhetővé tegye a zsufolt házban uralkodó roppant hőiséget. Szokásaihoz képest azonban egyéb frissítésekben is kereset üdülést. Egy rekeszben sem hiányzott a «tabako». Mindenki pipázott. A szolgák költélanczoszerű ügyességgel jár-

De át is lehetett érezni a szindarabot és volt is mit érezni. Minden színész remekelt és a szinpadon folyt a vér. A szereplők arczjátéka és taglejtései oly igazak és jellemzők voltak, hogy én is, bár egy szót sem értettem a mondottakból, az egész eseményt felfoghattam. A darab egyike volt a Japánban annyira kedvelt történelmi tárgyú drámáknak, melyekben az ország-nak véres és mozgalmas multja van megörökítve. Egy hatalmas daimio udvaránál játszott az épen előadott felvonás. A daimiónak egy gonosz, kegyetlen fia van, a ki alattvalóit mindenképpen kizozta. Végre egy ellenfele megmérgezi és a daimio-fi a szinpadon meghal. Most is borzad a hátam, ha e jelenet gondolok. Az első sziszzenésektől kezdve, mikor a méreg hatni kezd, az utolsó gőresig, mikor arczára esve kigyószzerűleg tekerződik kinyájában és meghal, egy borzadalmas crescendo-ban játszotta át a fájdalmak

A jelenetek majdnem minden szünet nélkül követték egymást. A szinpad t. i. egy forgatható korongból áll, melynek mindig csak egyik felén játszanak; azalatt a másik félkorongon a következő jelenet dekorációját készítik elő. Jelenet-változásnál tehát csak a korongon kell egyet fordítani. Nem kevésbé hasznosnak látszik a japán színháznak egy másik sajátja, t. i. a «virág-ösvény». Ezek — többnyire kettő van — hoszszszukas jelenségei a szinpadnak és keresztül nyúlnak a nézőtérre is. Sokszor virágösvényeken jönnek vagy távoznak a szereplők. A nézőknek ily módon alkalmuk nyílik a színészek öltözékét, játékát közelebbről is látni; másrészt pedig kórmenetek, elvonulások jobban kifejlelhetnek.

Igen zavarók azonban a «kurombók». Ezek egészen feketébe öltözött alakok, a kik bár a szinpadon vannak, nem játszanak és tulajdon-

EGY JAPÁNI SZINHÁZ BEJÁRATA ELŐTT.

káltak a rekeszeket elválasztó léccel ide-oda, hozva a közeli theaházakból az elmaradhatlan theát, edességeket és kalácsot. Takarékosabb családapák, sokalva nagy számú övéiknek egész napi ellátását a drága theaházból, magukkal vitt lakkos szekrénykéjük rekeszeiből szedtek ki mindenféle titkoszalatokat. Volt tehát zaj elég; a csecsemők siránkozása, az evők csámcsogása, a minduntalan kiverő pipák kopogása szüntelenül hangzott. De ez nem zavart senkit. Mindenki feszült figyelemmel kísérte a darab menetét, hogy egy szót vagy mozdulatot se veszítsen el. Pedig már a legtöbben kisebb-nagyobb szünetekkel, vagy tíz óraja ültek ott. Volt is látszatja, az inkább «hallatszat»-ja ez élénk művészeknek. A mint valami szomorú, érzelmes jelenet következett, a nők mind elkezdtek pityeregni, a miből aztán fokozatosan erősödve előbb csak elfojtott pizsgés, sóhajtozás, azután orrfújás és jajgatás támadt. Ha valamely hős kardot rántott, hogy vagy ellenfelelnek, vagy magának — hara-kirivel — véget vessen, akkor a gyermekek megrémült raja zengedezte hozzá a khórust.

egész skáláját. Nejének kesergése természetesen élénk visszhangra talált a női közönség között, bár férfi adta a nőszerepet is, minthogy Japánban a nő nem léphet szinpadra. Ez az ál-nő is oly élethűen adta szerepét, hogy csak nagynehezen lehetett belőle a férfit kilátni. Érdekes volt a darab különben is, minthogy az elmúlt sogunkorszak nyert benne alakot és életet, sajátos öltözékeivel, szokásaival és szertartásaival. Ha többen voltak a szinpadon, a legmagasabb rangú mindig emelkedtebb helyet foglalt el. A többiek meghatározott rendben oldalvást a padlón ültek. Örökösen ismétlődtek a földre borulások, ha egy alsóbb rangú felebbvalójával beszélt, de azért minduntalan ki-kijött hüvelyéből az övbe-dugott kard. A külső alázatosság alatt benső szenvedély. Ilyen lehetett azon korszak jelleme. Az öltözetek nemcsak érdekesek, hanem igen értékesek is voltak. Feltűnő volt két udvari ember ruhája; e fömlőtségek a kelletnél legalább is két lábbal hosszabb nadrágokat viseltek, természetesen maguk után vonszolva a fölőleges részt, úgy, hogy olyanok voltak, mintha óriások esz-káltak volna térdén.

képen láthatatlanok, a mit koromfekete-mezük által jeleznek. Feladatuk a színészeket kisegíteni, öltözeteiket igazítani, sügni, főképp pedig mécskekkel arczuk elé világítani, hogy a közönség a mesteri arczjátékból se veszítsen el semmit.

Szintén nem ajánlandó utánzásra a darabok zenei kíséretének itt szokásos módja. Egy, a szinpad és a nézőtér közé ékelt ketrechez rejlik a zenekar, a mely csaknem szüntelenül «megfelelő» zenével kíséri a cselekvényt. Érzelmes, szelid helyeken egyes czimezőző samiszén-hangokkal igyekeznek az érzelmenk mélyebb kifejezést adni, öldöklő jeleneteknél azonban valóságos pokoli gongrecséggel és tányérgongással illusztrálja a fékezhetetlen szenvedélyeket.

Reményi Ferencz.

A SAJTÓ ANGLIÁBAN.

A sajtónak, különösen az újabb időkben oly rendkívüli fejlettségre emelkedett mai modern újságírásnak szerepe és jelentősége ismeretes.

Azonban a nyomtatott betű, mely szárnyakat ad a gondolatnak és elterjeszti az egész világban, ahol sem nyert oly nagy jelentőséget, mint Angliában, a hol már több, mint egy évszázad óta a társadalmi és politikai szervezetnek lényeges részét képezi, egymagában is valóságos intézmény és legbiztosabb fentartója a többi intézményeknek. Schol sem olvasnak annyit, mint Angliában, kezdve a legalsóbb néposztályoktól a legfelsőbbekig; sehol se jobban értesült, őszintebb és becsületesebb a sajtó, mint ottan. Az angol egész életén át olvas, nem csupán mulatságból, hanem tanulási vágyból is. Ezért el lehet mondani, hogy Anglia a sajtónak is valódi minta-országa.

Már 1831-ben azt mondta *lord Lyndhurst* egy alkalommal; — „Nos, mit gondolnak önök, ki a leghatalmasabb ember az országban? A királynő, gondolják? Nem! *Barnes* az ország leghatalmasabb embere.” — Ez a *Barnes* pedig nem volt se valami hatalmas államférfi, se miniszter, se népzéger, egyszerűen csak a „Times”-nak a szerkesztője. Hogy pedig a sajtó milyen magatartást tanúsított Angliában ez időben is, mint mindenkor, azt eléggé megvilágítja egy hírneves angol folyóiratnak következő szavai: „Törvényei mindig oda irányultak, hogy hatással a józan okosságra, az erény és az igazság szolgálatában érvényesítse.” — „És nem régebben egy olyan ember szájából, a kinek a nyíltságában senki se kételkedhetik, a ki ma Anglia miniszterelnöke, *Rosebery* lordtól a következő nyilatkozatot lehetett hallani a hirlapírók klubjának lakomáján: „Ennek az országnak államférfiát a sajtó vezeti és kifejezése juttatja a nemzet gondolatait. A mi hirlapíróink jelmondata ez lehetne: Légy igazságos és ne félj senkitől és semmitől! (*Be just and fear not!*) Mert épen igazságossága és rettenthetlensége folytán emelkedett az angol sajtó a világ minden többi államának sajtója fölé.”

Ha már 1831-ben azt mondhatták a „Times” szerkesztőjéről, hogy a királyság leghatalmasabb embere, mit mondjunk a mai nagy lapok igazgatóiról? Mert attól az időtől fogva az újság-olvasás elterjedésére hatalmas intézkedések történtek. Hozzáférhetőbb lett a hirlap még sokkal inkább, mint volt azelőtt. Ma a „Times” egy számát három pence-ért (tizenöt krajczár) olvashatják, de ez aztán a legdrágább, mert a *penny paper*-ek, mint pl. a „Standard”, „Daily News”, csak egy penny-be (öt krajczár) kerülnek. Igen ám, de ezek is akkora újságledőők, tele nyomtatva a legapróbb betűkkel, hogy nálunk csak hatma karácsonyi vagy husvéti mellékletekkel megjelenő lapok versenyezhetnek velük terjedelemben.

Az első ú. n. *penny paper* (egy pennys újság) 1846-ban jelent meg, ez a londoni „Daily News” volt. Azóta az újságok rendkívüli mérvben elterjedtek. Ma a legnagyobb fajtából vagy hét darab jelenik már meg Londonban, mellettük természetesen egész nagy serege a kisebb lapoknak. Az ilyen nagy újság iszonyú pénzbe kerül. Egy angol író (kinek eszmemenetét követjük az alábbiakban) egy ilyen nagy napilap évi költségvetését következőleg állítja össze: évi összes kiadás 3.250.000 forint (átszámítva a mi pénzünkre), évi tiszta bevétel 750.000 forint, a mi évenként 313 munkanapot számítva, naponként mintegy 10,700 forint kiadásnak és mintegy 2500 forint tiszta bevételnek felel meg. Az ilyen nagy lapban a nép embere, a kisvárosi polgár a csekély árért mindent feltalál, a mi a legutóbbi huszonegy óra alatt az élet minden mezején előadta magát. Reggeli négy órákig a nagy világárvásból külön vonatok röptik szét az ország minden részébe a friss újságsomagokat.

Akármi is nagy olvasókör legyen is azonban az ily fajta nagy napilapnak (a „Standard” minden száma naponként 300.000 példányban kél el), még sem az olvasók fizetik meg a roppant költségeket és nem ők biztosítanak nagy jövedelmezést a lapnak. Erre a *hirdetés* szolgál. Egy ilyen nagy lapnak az öt-hat nagy oldalra menő hirdetési valóságos vásártárnak az ember személe. A nálunk is szokásos dolgokon kívül az angol lap hirdetési közt a születések és házasságok, meg elhalálozások híradásai, utazások, színházak, kiállítások is nagy szerepet játszanak. De hogy az angol újság mindig és mindenben igazán a közérdek hí szolgája és még a hirdetési tekintetben sem tér el ezen újtjáról, élénk bizonyítja a következő eset. Mikor

ugyanis 1845-ben a vasuti építkezések terén nagy spekuláció és mozgalom indult meg Angolországban, az új vasúti társulatok, melyek a közönség pénzére pályáztak, hogy részvényeiket elhelyezhessék, oly óriási mérvben rohantak meg a „Times”-t hírdetéseikkel, hogy a lapnak csupán a vasuti részvénytársulatok ezen hírdetéseiből hetenként több, mint 150.000 forint bevétel volt! Talán minden más országban szabadjára hagyták volna a vasuti társulatok ezen kecsesgésztő hírdetéseiket nap nap után való megjelenését az ország legelső lapjában. Vigyázzon a közönség maga, hogy lépre ne menjen! Nem így Angliában. A „Times” kiadói, félvén, hogy a szertelen spekuláció nagy pénzügyi bajokba dönti az országot, a legnevesebb és egyszerűsített legpartatlanabb pénzügyi szakemberekkel naponta cizkikket íratott lapjába, melyekben a társulatok kecsesgésztéseinek megbízhatlanságát, a nagy kecsesgésztő igyekeztet az illetők kimutatni. A busás jövedelmet hozó hírdetések jó része elmaradt, de a lap olvasóközönségének állandó megnövekedésében, a tisztelőben és tekintélyben, mely a lapnak osztályrészül jutott, sokszorosán megnyerte azt, a mit hírdetési bevétel *ideiglenes* alászállása folytán elvesztett.

Ez a nagy lap: a „Times” csakugyan az első helyet foglalja el valamennyi között. Mikor egy-egy számát kezünkbe vesszük, szinte megszedülünk arra a gondolatra, hogy mindabból, a mi ezen a tizenhat óriási oldalon foglaltatik, megjelenése előtt huszonegy órával még mi sem volt megírva. Valóságos története ez a legutóbb lefolyt huszonegy órának, nemcsak szolgai referálás. Ez a nagy lap létesítette először azt a páratlan távirat szolgálattal, melyben azóta a többi nagy angol lapok is ezeket a kontinens nagyobb újságai is követték. A németfrancia háború idejében ez a lap hozta óráról-órára azokat a táviratokat, melyek az egész olvasó közönséget folytonos izgalomban tartották. Azóta a nagy angol lapoknak Európa minden fővárosában miniszteri fizetéssel javadalmazott tudósítók vannak. Az angol lapok nagyon sok dolgot adnak a táviró hivataloknak. Naponként átlag mintegy 2 millió szót táviratoznak az angol táviróhivataloknál a különféle hirlapoknak. Gladstone egyetlen beszéde elég volt arra 1891-ben, hogy 390,778 szó táviratoztassék az ország különböző részeibe.

Hogy a táviratok útján való gyors értesülésre milyen súlyt helyeznek s hogy erre a pénzét egyáltalán nem kímélik, mutatják a következő példák. 1892 október 1-én *Gladstone*, a ki akkor még csak pár hét óta volt miniszterelnök, egy cikket írt a *New-York*-ban megjelenő „North American Review”-be az irlandi kérdés ügyében. Valóságos irodalmi és politikai esemény volt ez. A „Times”, mely *Gladstone* és a Home Rule-bill ellen erősen szállt síkra, kieszközölte a nevezett amerikai szemle kiadójának engedélyt, hogy a nagy angol államférfi cikkekét abból a megállapodás szerint csak 2000 szóra menő mutatóványt közölhesse. A cikk azonban 4583 szóból állt. Az angol lap megtáviratoztatta magának *New-York*-ból az egész cikket, abból a megállapodás szerint csak 2000 szóra menő mutatóványt közölt, de azért méltatta az egész cikket, mintha csak Londonban jelent volna meg és nem nyolcz napi járó járó földre, túl az Atlanti-occeánon. — Egy másik példa a következő: Mikor *Buenos-Ayres*-ben a legutóbbi politikai és pénzügyi válság kiütött, melynek az egész Európa, de főleg Anglia tőkepénzesére oly kellemetlen eredményei lettek, a „Times” óráról-órára megtáviratoztatta magának saját tudósítóját által a válság mozzanatait. Igaz, hogy majdnem 20,000 forintjába került ez a dolog, de elérte vele azt, hogy az európai pénzügyi körök majdnem három héttel korábban értesültek az eseményekről, melyek őket olyan nagy érdekeltek, miután ama dél-amerikai államban milliárdok erejéig voltak ügyleteik.

Az angol főváros ily hatalmas hirlapjai kívül a vidéknek is megvannak a maga nagyjelentőségű újságjai. Ezek sok tekintetben még versenyeznek is London hirlapjaival. Alig van párisi lap, mely oly hatalmas volna, mint pl. a „Manchester Guardian”. Ennek a lapnak is külön tudósítói vannak a kontinens minden nagy városában és külön távirat-összekötése Londonnal. Így a *Liverpool* és *Birmingham* nagy lapok is.

Az angol napi sajtóknak két igen becses olyan

tulajdonsága van, melyeket sajnos nélkülözünk más országok legtöbb lapjában: a megfélemlíthetetlen és az igazságszeret. Az angol lap oly féltékeny megállapított hírnevére, tekintélyére, mint akár egy nagy angol kereskedőháza, melyek tudvalevőleg a magok nemében mintaképek gyámán szolgálnak. Minél nagyobb, elterjedtebb az újság, annál inkább érzik erkölcsi felelősségük súlyát. Az egymással civódás gyermekességeit, a magánélet dolgainak áldatlan szellőztetését ők nem ismerik. Valóságos intézmény ott a napi sajtó, erejét ama tekintélyből nyeri, melyet magatartása által megszerez a közönség szemében. Erre nézve egy kiváló angol államférfi, *Chamberlain* így nyilatkozott nemrég: „Az angol sajtó még politikai ellenfeleivel szemben is annyi igazságosságot, részrehajlanságot tanúsít, a mennyire ez csak tökéletes emberi mivoltunktól kitélik. Akármiyen párt-hoz tartozzék is az illető lap, elfogulatlan, részrehajlatlan módon közli a parlament vitáit ép úgy, mint valamely közérdekű bűnpör tárgyalását. Van azonban az angol napi sajtónak is egy nagy hibája: a szertelen nemzeti egoizmus és nemzeti büszkeség. A külföld dolgait azért nem tudják ők egész elfogulatlanul megbirodálni soha. De az angol nép ezen igazságtalansága minden iránt, a mi nem angol, míg egyfelől a fajhoz tapadó, attól elválaszthatatlan hiába, másrészt nemzeti erejének betelnyása is.”

A napi sajtók után jönnek a hitelapok és a szemlék. Ez utóbbiaknak szintén nagy szerepe van az angoloknál. Míg más országokban úgy szólván csak a tehetősebb osztályok tarthatnak ily hitelapokat és szemléket, az angol gondoskodik a népről is. Az olyan hitelapok, mint a „People” (A nép) eljuthatnak a nép legalsóbb rétegeibe is és tényleg el is jutnak. Némelyik ezek közül a századik évfolyamot is meghaladta. Aztán jönnek a *Review*-k és a különféle *Magazine*-ok, ezek a heti szemlék, melyeknek nagy sokaságában minden foglalkozás megtalálja a neki valót. Az olyan szemlék, mint a „*Jelenkor* Szemle”, a „*Westminster Szemle*”, a „*Tizenkilencedik Század*” a leghíresebb angol és külföldi írók, tudósok, államférfiak dolgoznak folytonosan. Ezeknek a szemléknek a száma rengeteg. Ez ember ezek után azt hinné, hogy mindez elegendő szellemi táplálék meg az angolnak is, pedig még csak ezek után jön a *könyvek* nagy tömege. A „Times”-ban naponként több könyv megjelenéséről van említés tétel, mint a mennyi Párisban egy egész hét alatt megjelenik. Mert Angliában évenként 8—9000 kötetnyi új könyv kerül ki a sajtó alól, vagyis egy napra átlag huszonöt új mű esik. E részben a helyzetet jellemzik *Rosebery* lordnak, a jelenlegi miniszterelnöknek, egy könyvtár megnyitása alkalmával mondott következő szavai: — „Őnök megszerzethetik maguknak az irodalom remekműveinek felkötöttenként három pence-ért (tizenöt krajczár). Az egész *Shakespeare* kilencz pence-ért, Milton összes költeményeit ugyanezen árért; majdnem valamennyi regényét Dickensnek négy és fél pence-ért kötetenként. Egy kalap árért olyan könyvtárat szerzethetnek be, hogy a középkor minden nábojja, a Fuggerek és a Mediciek nem tudtak volna hasonlót összeszedni, ha vérüket ontják is ki érte.” . . . Mindez ténny. De azért az új könyvek igen drágák. Csak hogy a némileg tehetősebb osztályoknál ott van a „*vándorló könyvtár*” intézménye, melyet egy *Mudie* nevű angol kiadó léptetett életbe. A ki évenként négy guineát (mintegy 50 forint) fizet, az az angol irodalom minden valamire való termékét hétről-hétre megkapja nagy csomagokba elolvasás, használat céljából. Hogy ez az intézmény mily óriási mérvben kifejlesztett, eléggé bizonyítja az, hogy maga létesítője kényeszerűen van olykor egy-egy kaposabb könyvből külön kiadásokat rendelni, csak hogy megrendelőinek szükségletét kielégíthesse.

A klubok újabb eszközei a sajtó termékek hozzáférhetőségének. És Angliában a klub nem valami arisztokratikus szó ám, mint nálunk. Ott megvannak a legkisebb polgárnak és kézművesnek is a maguk klubjai. A leeds kisparos ugyanazt olvassa saját klubjában, a mit az oxfordi előkelő világ a maga *Union-Club*-jában, vagy akár a parlamenti tagok a londoni *National-Liberal Club*-ban.

A leghatalmasabb intézményt azonban a sajtó

népszerűsítésére a *free Librairie*-k, az ingyenes közkönyvtárak képezik. 1850-ben hozott a parlament egy *act*-ot (törvénykezelyt), mely szerint minden egyházközség fölláthat ily könyvtárt, bizonyos csekély községi adó beszedése mellett, ha a választók ezt elhatározzák. Mintegy 250 ilyen ingyenes könyvtár állítottatott fel már e ideig és még folyton létesítenek újakat. Midőn London egyik legszegényebb néptől lakott városrészében 1892-ben fölláttatott egy ilyen közkönyvtárt, már egy heti fennállása után 2654-re emelkedett a naponként látogatók száma. A nép annyira szükségét érzi már az intézménynek, hogy mikor a városi képviselők választásáról van szó, azoknak a negyedeknek választói, melyekben még nincsenek ily könyvtárak, mindig megkérik a jelöltet: „Meg fogja ön szavazni egy nyilvános, ingyenes könyvtár és egy olvasóterem létesítését ebben a városrészben?”

Ha megdölgük, hogy az angol munkások — kevés kivétellel — a munkától megszabadulva nem a csapásokba, hanem közkönyvtárba vagy olvasóterembe megy pihenni, s látjuk más országokban is részben mi történik, valóban irigykedéssel kell tekintenünk a munkás és józan élet eme nagy nemzet felé. — „Mily boldogság látni — mondá *Gladstone* egy ily közkönyvtár felavatása alkalmával, — hogy mily serényen ragadja meg a munkás nép az egész országban az alkalmat, hogy szabad perezeit így töltsék el a munka után!” — Nem is szorúl fejtegetésre ennek óriási fontossága. Mert a mint a mostani miniszterelnök, *Rosebery* lord az *Whitechapel*-i közkönyvtár megnyitási ünnepén mondá: „Az a ki *Shakespeare*-t, *Tennyson*-t és a többi nagyok műveit olvasta, minden idők valamennyi nagy szellemével érintkezésbe lépett” . . . Ezek, a fent esetlelt körülmények magyarázzák meg, hogy miért *hatalom* a sajtó Angliában s miért mintaszervek az ország viszonyai e részben is.

VESZETT FARKAS-MARTA BOSNYÁKOK.

Érdekes vendégei voltak mostanában a budapesti Pasteur-intézetnek hol t. i. dr. Högys egyetemi tanár vezetése alatt a veszettség ellen való oltásoknak eszközlők.

Tíz bosnyák jött fel Szerajevo tájékaról, a kiket egyetlen farkas mart össze néhány szomszédos faluban, két napig tartó kóborlása alatt.

Az első a kiti megmárt, a 13 éves *Radovics* Markó volt, a ki épen szénát rakogatott egy délután a szekerére, midőn egy farkas hirtelen előrontott az erdőből s a fiút megfámáda. A kis Markó azonban nem ijedt meg s vitélvél védelmezte magát a villával, úgy hogy a farkas csak hosszabb küzdelem után tudta a kis hőst homlokán megsebezni. A rémes viadalt észre vette Markónak egy még kisebb öcöse s felkapva az apja handsárját, bátyja segédelmére rohant, de ekkor a farkas hirtelen ott hagyta Markót s a másik kis fiura rá sem nézve, sebes ügetéssel megindult *Novosevsi* nevű falu irányába.

Novoseviben három játszó gyerekre bukkant, rájuk rohant s egyet közülük megragadva, azt a szó teljes értelmében darabokra tépte.

A másik két gyerek egy *Mumovics* Stója nevű asszony udvarába menekült s midőn épen javában beszélnek a szörnyű esetet, ime kilógó nyelvvel, tajtékozzal, vérben forgó szemekkel megérkezik a farkas is. Mielőtt menekülésre lehetett volna gondolni, akkorra már a vesztett állat a szerenésellen Stójára ugrott s földhöz vágta. Stója kétszer-háromszor is felállott, de a farkas újra meg újra lerántotta, miközben az asszonynak arcját és fejét iszonyuan összemarazangolta.

A nagy sikoltozásra oda futott *Bezirovics* Beesir a falu desevd basája vagyis muktárja (falusi, bíró) de már akkor a farkas ott hagyta Stóját s eltűnt valamerre a bokrok közt. Az emberséges muktár még magához sem jött az iszonyattól, látva egy felől a vértől borított Stóját, másfelől pedig az utcán fekvő széttépett gyermeket, midőn a farkas megint hirtelen előkerül s hörgő liheggel egyenesen neki ront.

A muktár elbúsult haraggal vonta ki öve mellől *czifra* agyú, hosszú csövű pisztolyát s rálőtt a veszett bestiára. Elcserszent az ócska mordály, haj de golyója a farkas mellett fél őlnyire vágta a havat! Ott fészkelt még a tűszó-

Mumovics Stoja.

ben a jó handsár, hosszú, széles, éles mint a borotva, amde nem volt már rá idő kihuzni, mert a farkas egy pillanat alatt a jó muktárt vállára ágaskodott s mindenképp a fejét igyekezett bekapni. Beesir ütött-vágott a pisztoly csövével s egyszer csakugyan úgy is találta szájon a farkast, hogy négy foga menten kitört. Ez úgy látzik a farkasnak is elég volt, mert hirtelen ott hagyta a muktárt s nyargalva megindult tovább *Odžák* falu felé.

Ebbe a faluba éjfél tájban érkezett meg. Az egész falu mély álomba volt merülve, midőn *Olavics* Rade egyszer csak szörnyű kutya vonításra ébred fel. A nagy zajra felkapuvány egy dorongot kilép az udvarra széyl nézni, hogy mi lehet ott, midőn a farkas rögtön neki ugrott s fejét több helyt megharapja. Rade a doronggal ugyancsak védte magát, de az kétféle tört, mire a farkas torkon kapta Radét s nyilván meg is fojtja, ha a Beesir pisztolya ki nem verte volna a leghévesebb fogait. Rade a nyakába kapaszkodó farkast erősen körülölelte, hogy kiszorítsa belőle a pártát. E közben a lárma oda rohant a Rade testvére, *Jová* is, a ki felkapva az eltört dorongot, azzal kezdte a bátyja nyakán csüngő farkast husángolni. Erre a farkas kibontakozva a Rade lankadó karjai közül, *Jovára* ugrott, azt földhöz vágta, megmártta s azzal sebesen odább szaladt.

Reggeli három óra tájban *Slebovi* faluba érkezett a farkas, a *Zsivanovics* Lázó házához. Lázó arra ébredt fel, hogy a lova szörnyen nyerrit az istállóban. Mindjárt gondolta, hogy a ló bizonyosan farkast érez, felkapott hát egy égé darabfát a tűzhelyről s azzal ment ki az udvarra, hogy a vadat elriassa. A farkas azonban nem ijedt meg a tüzessüsköktől, hanem egyenesen neki rontott Lázónak. Lázó dühösen hozzá csapott a vesztett állathoz, de az ügyesen kikertülve az ütést, hirtelen a háta megé került Lázónak s karjába bele harapott. Erre toppant oda *Zaranovics* Péro, a ki is hamarjában fölön kapta a

farkast s olyan erősen tartotta egy darabig, hogy semmiképp sem tudott menekedni, *Zsivanovics* pedig teljes erejéből ütötte verte. De a farkasban roppant erő volt, az ütéseket fel sem vette s a *Zaranovics* kezéből is kitepte magát és miután ezt is jól összemarta, sebesen tovább rohant.

Egy óra múlva már *Mileci* faluba jutott, hol futtában *Solaja* Tomával küzdött meg s miután ezt is megtépte, a nem messze fekvő *Madariba* futott.

Itt a lakosok idején észrevették s számosan üldözésére indultak. De a farkas itt nem állott szembe, csak futott megszakítás nélkül, míg estefelé *Pobraczi* faluba ért. A mint itt *Popovics* Pavle észrevette a rohanó vadat, ráusztatva kutyáit. A kutyák meg is támadták a farkast, de az egymás után verte földhöz valamennyit. Pavle, hogy kutyáit megmentse, handsárt ragdott s maga is a küzdelemben vegyült. A farkast pofán szúrta mindjárt, de ez ráugrott s elébb a kezét, aztán a fejét beharapta. Pavle alig bírta még egyet döfni, ez a döfés azonban a farkas nyakát érte, mire hirtelen eleresztette az embert s futott tovább. Ebben a faluban már sürrüben voltak a házak s a nagy zajra nagy tömeg ember összeszódlt s utána a farkasnak!

Hanem a farkas oly sebesen nyargalt, hogy az üldözők egyenként csakhamar messze elmaradtak mögötte.

Csupán egy nem maradt el, egy volt mindig sarkában a tajtékozzó, fogát csatogtató veszett állatnak, egy hatalmas szál mohamedán legény: *Hrbát* Arif.

Már több mint egy félórát tartott az üldözés, még pedig hegynek felfele, midőn a farkas látva, hogy nem menekülhet, hirtelen visszafordult s ráugrott Arifra, meg is harapta a fejét, de Arif olyat vágott rá dorongjával, hogy a farkas elszédülve felbukott. De egy pillanat múlva megint talpon volt s futott tovább. Kis idő múlva újra szembe fordult a vesztett állat az üldözőjével, ez pedig megint hatalmasan ütött rá. Így ment ez ötször-hatszor, míg végre úgy fülltönön találta a derék Arif, hogy nem volt erőkeze többet felkelni. Próbálta volna ugyan még most is, de Arif is gyors volt s neki állva végképen agyonverte a vesztett bestiat.

Így végződött a farkas két napi garázdálkodása, mialatt még újtában tizenhat lovat, marhát és kutyát is összemart.

A mint a bosnyák kormányzat értesült a történetek felől, mindjárt intézkedett, hogy a szerencsétlenül járt emberek feljöhessenek a budapesti Pasteur-intézetbe. Csak hogy bosnyákjainkat teljességgel nem lehetett rávenni a feljövételre s nem is jöttek volna semmiképp, ha időközben a megmárt állatok közül egynehány áldozatul nem esik a szörnyű betegségre. A mint ezt megtudták, végre aztán nagy nehezen elszánták magukat, hogy hazai hegyeiket ott hagyják s nagy későn bár, de egy szerajevo-i orvos, dr. Grünhut hazánkfa és egy török hivatalnok vezetése alatt még megérkeztek.

Bosnyákjaink általában hatalmas szál emberek, megnerő, értelmes arccsal s ha az a roppant nagy vérvörös turbán nem volna a fejükön, akár magyar számban is bátran elmehetnének. Kivált a vér szerint is török Beesir basa olyan, hogy szinte várja az ember: mikor szólal már meg magyarul.

Eleinte az oltási művelettel egy kicsit húzódoztak, de aztán belátták, hogy még tán félelemnek találják vonakodásukat magyarázni, hát csak bele törődtek a dologba, a kis Markó meg már utóbb egész gyönyörűséggel találta a furesa mesterségben.

Különbön igen jó indulatú, engedelmis népszerű, készséggel hallgattak az orvosok számára, vezetőjük intésére, csak épen egy tekintetben nem lehetett velük birni s e részben egyformán szófogatatlanok voltak, a kis Markó kezdve a tisztas dsevad basáig. Nevezetesen kimondhatatlanul szerették a foghagymát s ez volt a legkedvesebb eseményük reggelire, ebédre és vacsorára, a mi magában véve nem is lett volna valami nagy veszedelem, hanem igen is baj volt annyiban, hogy az oltási műveletek után, még a szomszéd termek is hatalmas foghagyma szagtól áradottak, a mit pedig tudvalevőleg, nem mindenki szeret valami nagyon. Még lett hát a nemzeti esemege élvezete szigorúan tiltva, haj

Hrbat Arif.

de mind hiába. Szegény bosnyákok minden igyekezet mellett sem bírták megtartani a kemény tilalmat s nem kis lelkiismeretmardósággal bár, de annál erősebb foghalmazaggal jöttek mindvégig az oltási órákra.

Nos, nem olyan nagy baj, végre is ember nincs hiba nélkül. Csak segítené szegényeknek az oltás! De hát nagyon elkésve jöttek, (a marás után a 15-dik és 16-dik napon) s azonkívül a veszett farkas marása szokott a legveszedelmesebb lenni, kivált ha a fej van megharapva; a bosnyákoknak pedig nagyrészt fejsebek voltak. Erre való tekintetből, mindjárt kezdetben a lehető legerősebb oltásokat is kapták és pedig nem a Pasteur, féle módszer szerint készült oltóanyaggal, hanem a Högyes módszerével előállítottal, a mely amannál hatásosabbnak bizonyult.

Midőn a napokban háromheti gyógykezelés után hazánkba távoztak, már a legveszedelmesebb napokon átestek (mindössze csak egy halt meg közülök, a szegény Zaranovics, a kinek karján 26 mély sebet ejtett a fenevad) s remélhető, hogy az oltások még a mondott igen kedvezőtlen körülmények mellett is sikerrel fognak rájuk nézve járni. És ez ismét egyik fényes bizonyossága lesz a védőoltások hathatóságának,

magára Pearson figyelmét, mivel e vasutnál tudták a szellőztetést a legtökéletesebben alkalmazni. Hasonló figyelmet fordított az amerikai mérnök a francia orleansi vasuti társaság seceuxi vonalán épült földalatti vasút szellőztetésére is. Eddigél az alagútak jellegével bíró összes földalatti vasutak építésénél a szellőztetés fontos kérdésére kevés gondot fordítottak, habár az időjárás hatásainak átvett hőmérséklet sehol sem válhat oly ártalmassá, mint épen a földalatti vasutak vonalain.

EGYVELEG.

* Az Egyesült-Államok kincsei. Az Egyesült-Államok újabb hivatalos kimutatása szerint (minden dollárt csak két forintba számítva, s így kevesebb a valószínű) 1890-ben a föld értéke vala 75.900 millió forint, a felszerelésé 5.400, a bányáké 5.095, a gyáraké 6.110, a vasutaké 13.870, a többi közlekedő eszközöké 1400, más vagyoné 15.787 összesen tehát 123.561 millió forint. Hasonló módon számítva 1850-ben 14.276, 1870-ben 60.137, 1880-ban 87.284 millió forint volt nemzeti vagyon. Így egy-egy lakosra jutott 1850-ben 610, 1870-ben

voit, a mi annál inkább meglepte, mert már 10 év óta gyomorhaja volt s régóta nem tudta, mi az étvágy. A kísérletet még nyolczszor ismételte s ekkor gyomorhaja s az ezzel összeköttetésben mutatkozó fájdalmak teljesen megszűntek. Egy pár kísérlet természetesen még nem elegendő bizonyíték a fagy gyógyszerként használása tárgyában, nem lehetetlen azonban, hogy ez az új gyógyítási módszer, a frigo-therapia, is fejlődésnek induljon.

* A mennydörgéssről mindaddig nem tudták megállapítani, mily távolságra hallható, míg a villámlásról tudják, hogy 250 km. távolságra is lehet látni. Újabban egy francia csillagász kutatásai alapján azt állítja, hogy a mennydörgés hangja legfeljebb 16 km-re hallik, egy angol csillagász ellenben a villámlás és mennydörgés között 130 másodpercet számolt meg, mely 45 km. távolságnak felel meg.

* Nők társasköre. Berlinben közelebb egy női társaskör nyílt meg, s nagy érdeklődést és bírálgatást vont magára. A neve «Victoria-kör». Fő védnöke Frigyes császár özvegye. Több teremből álló helyisége és szép könyvtára van. A nagyterem mellett, melyben egy hatalmas zongora áll, csinos étterem van, hol mérsékelt áron lehet étkezni. A kör, mely délelőtti tíz órától esti tíz óráig van nyitva, már hetven tagot számlál, de még folyton számosan iratkoznak be tagokul. Némely hirtel azzal gyanú-

A vezető. Olovics Jovo. Zsivanovics Lázó. Olovics Rade. Zaranovics Péro. Popovics Pavle. Soloja Toma. Radovics Markó. Hribat Arif. Becsivics Becsir. Munnovics Stoja.

A FARKASMARTA BOSNYÁKOK VEZETŐJÜKKEL. — GOSZLETH FÉNYKÉPE UTÁN.

valamint a Högyes-féle módszer előnyös voltának is. Sz—s.

FÖLDALATTI VASUTAK.

New-York városa London példájára arra határozta el magát, hogy a folyton növekedő utcai közlekedés megkönnyítésére földalatti vasutat építet. E célból az angol földalatti vasutak tanulmányozására Pearson mérnököt küldte Londonba, ki a főváros területén épült három fővonalat, úgy mint a «Metropolitan»-t, a «Metropolitan District»-t, végre a «City South London»-t vette szemügyre. A két első vonal, kilométerenként tíz millió frankba, a harmadik pedig 4 millió háromszázezer frankba került. A «City South London» vonalon 1894 év első felében 6.476.000 ember utazott 20 centime egyforma áron. A vonal 15 méternyi mélységben van építve az utcák kövezete alatt. Nem kevésbé fontos a skót glasgovi 10 kilométer hosszú kettős vágányú földalatti vasut, melynek építése kilométerenként 5 millió kétszáz ezer frankba került. A Mersey folyó alatt elvonuló liverpooli vonal leginkább azért vonta

1560, 1880-ben 1920, 1890-ben már 2070 forint. A leggazdagabb államok New-York, Pennsylvania, Illinois, Ohio, Massachusetts, Kalifornia és Missour-i, a legszegényebb Oklahoma, melynek vagyonja csak 96¹/₂ millió forint.

* A fodrászok fővárosában, Párisban jelenleg 2000-nél több fodrászműhely van, ezenkívül egyes üzletekben, melyek kizárólag kivitelt dolgoznak női hajakban, körülbelül 5000 munkás foglalkozik állandóan.

* Óriási jelentést terjesztett be Albany város a washingtoni szenatushoz. A jelentés 6000 folio lapból áll s 15.000 aláírás van rajta. A papir anyag magassága 1 méter 20 centiméter s súlya 490 kgramm.

* Hasznos hernyók. Dél-Franciaország olajfáin tartózkodik egy hernyó-faj, mely kizárólag élősdit rovarokkal és élősdit gombákkal él. Pillangóját olajbagolylepének hívják s száraz fához hasonlít.

* A fagy, mint gyógyszer. Pictet Raoul, híres physikus régóta tesz kísérleteket a rendkívüli hideggel. Kísérletei szerint a — 65° C. hideg már oly erős, hogy semmi melegvezető sem véd meg bennünket, a bundán és dunyhán csak oly könnyen átmennek ezek a hideg sugarak, mint a napsugarak az ablaküvegen. Kísérletet tett Pictet, minő hatása van a nagy hidegnek az állatokra. Begöngyölte őket bundákba s — 110° C. hidegségű verembe sülyesztette rövid ideig. Az állatok kibírták a nagy hideget s rendkívüli étvágyal jöttek vissza. Erre maga a kutató is lement a verembe jól beburkolva s négy perczig volt ott. Midőn visszatért, farkas étvágya

sítja a kört, hogy sok benne a vén leány. Ez azonban csak rossz tréfa, a melynek kevés alapja van.

* Az arab paripa jellemző sajátosságának régi arab költészetét hagyomány szerint olyannak kell lenni, hogy a nőtől örökölje a széles mellét, a teli csipőt hosszú haját (sörényt), és a szarvastól a fejet és lábakat, a rókától a füleket, farkat, a gazellától a szemeket, orlyukakat s az ugrási ügyességet, az oroszlántól a testtartást és bátorságot, a kigyótól az éleslátást és a szép fordulatokat, az öszvértől az erőt, kitarást és a lábat, a nyultól a gyorsaságot és ügyességet, a farkastól a torkot, nyakat és a hallást. Ha mindezt megnyerte, tőkeletes lesz.

* A színvakság a különböző népeknél különféleképp nyilvánul. Macgowan szerint a kínaiaknál soha sem fordul elő, 3 legalább ezer embert vizsgált meg s nyomát sem találta. Blake és Franklin a kanzasi egyetem tanárai az amerikai indiánoknál tették vizsgálatot s azt találták, hogy itt is ritka a színvak, ezer közül átlag csak hét, főképp a Parnees Cheymoos és Pottavattain-törzsekből. A művelt népek között azonban már 3—4% férfi és 2% nő színvak, sőt az éjszakai lakóknál még több. Hollandiában 1% csak a színvak, de Norvégiában 5%. Különösen sok van, ki a pirosas zöld színt nem ismeri fel, a két színvakság ritka. Wilson György edinburghi tanár 1154 különböző foglalkozású egyén közt 65 színvakot talált, kik közül 21-en a pirosat a zölddel, 19-en a barnát és 25-en a kéket a zölddel cserélték föl.

A BELÜGYMINISZTERIUM KÉT ÚJ ÁLLAMTITKÁRA.

LATKÓCZY IMRE.

Az utolsó három éves országgyűlésre több tehetséges fiatal ember került be a házba, s ezen időben jutott nagyobb szerepléshez Berzeviczy Albert, Visi Imre és Láng Lajos, s e ciklus végén lett a ház tagja Tisza István is. Ugyancsak erre az országgyűlésre küldte fel Latkóczy Imrét Nyitra megye egyik kerülete, s ő mindjárt a felirati vitánál feltűnt egy csinos beszédjével. A mindenható Tisza letette ezerúját és figyelemmel hallgatta a szónokot, aztán így szólt: «Igen értelmes, okos beszéd volt.» S ezzel a pár szóval meg volt alapítva a Latkóczy karrierje. Bizonyos érdeklődés kezdte kísérni, mely idők multával még inkább fokozódott. A fiatal gárda tagjai, Láng Lajossal az élükön, akkor csinálták meg a «keddi vacsora-kompaniát», mely a tehetségesebb fiatal politikusok közt némi szorosabb kapcsolatot hozott létre, de a mely vacsorák idők jártával kimentek a divatból, azaz annyira divatba jöttek, hogy most oda jár a pártból mindenki s ma már legfeljebb arra jök, hogy a kép-

Egy azonban bizonyos, és ez az, (hogy én is a Tisza egyik mindenki által használt szófűzésével éljek,) miszerint a Latkóczy ereje nagy részben a judicium helyességében és a közigazgatási téren szerzett ismereteiben van. S azért a kormány már évek óta igyekezett őt nehéz főispáni állásokra megnyerni, sőt az államtitkárság is már régen lebeg a feje fölött.

Latkóczy szikár, vékony alak, finom vonalakkal átbarázdált körte-alakú arccal, melyet ritkán látni mosoly nélkül. Egész lénye csupa előzékenység, szeretetreméltóság — szinte túlságosan kedves. A társaságoknak kényeztetett kedvence — de ő arról nem látszik tudni semmit. A mellett eleven, ügyes társalgó s finom gentleman, ki igen kényes az illedelmi kérdéseknél. Ha grófnak születik, ma talán udvari marsal lehetne.

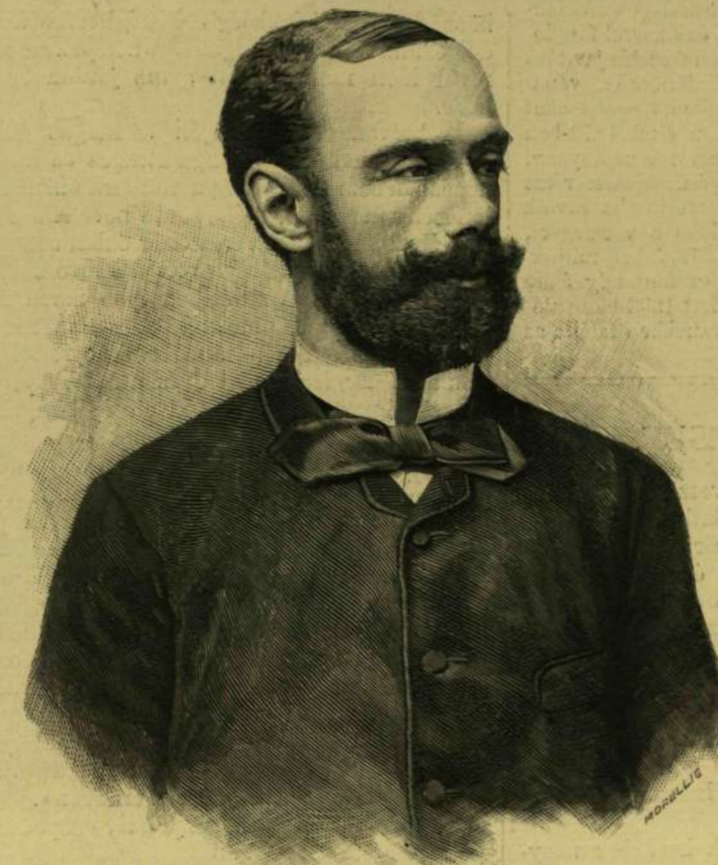
De így is nem megvetendő az ő komoly tulajdonai mellett a jelentéktelenebb, de tetszetős nagyvilági vonások, melyek végre is nem csapnak a tulságba. Hiszen monoklit sem visel.

Ruganyos, életerős, fiatal temperamentumú ember még, kit a belügyminiszteri államtitkárságban rokonszennvel fogad a közvélemény.

viseli Nyitra megye egyik legnagyobb választó kerületét. A törvényhozás körében öt éven keresztül állandó rendes előadója volt a közigazgatási bizottságnak és itt a jogi és részben az igazgatási szakba eső kérdéseket adja elő, ezenkívül ismételtelen előadója volt; jelenleg pedig elnöke volt az egyik bíráló bizottságnak, tagja a Kuria bíraskodását (választási ügyekben) szabályozó törvényjavaslat előzetes tárgyalásra kiküldött bizottságnak, előadója a közigazgatási bizottságokról szóló törvényjavaslatnak. Utóbbi kérdés szabályozása iránt még 1890-ben egy indokolt törvényjavaslatot adott át az akkori belügyminiszternek, s tagja volt több törvényelőkészítő enquette-bizottságnak. 1894-ben az országos határok és határfolyók (Morva viz, stb.) szabályozása tárgyában kiküldött magyar országos bizottságnak elnöke volt és az alsó-ausztriai, valamint morvaországi hasonló bizottsággal folytatott több heti tárgyalás után sikerült a fenforgott elvi ellentéteket kiegyenlítenie.

SZÉLL IGNÁCZ.

Testvéröccse Széll Kálmánnak, de a maga érdemén emelkedett az államtitkári székbe. Ép akkora ökölkőség a közigazgatásban, mint bátyja a politikában. Az sem lett volna baj, ha

Ellinger fényképe után metszette Morelli G. tanár.

LATKÓCZY IMRE.

Szerdahelyi fényképe után metszette Morelli G. tanár.

SZÉLL IGNÁCZ.

viselő urak keddi esteken az illő jogezim miatt nagyobb lélekszámúval hagyassák meggyűnt unatkozva otthon a feleségeiket.

Latkóczy Imre is csakhamar keresett tagja lett e szellemileg disztigált kis csoportnak s attól a naptól fogva, a mint első beszédje sikert aratott, mindig fokozottabb tevékenységi kört vívott ki magának a ház bizottságaiban s a beszédjeivel a plenumban is. A plenumban ugyan ritkán beszél, ha csak nem mint előadó. Különben csak akkor beszél, ha indikálja van, hogy ő szóljon s ha érzi, hogy érvei a kérdés megérését elősegítik. «Haza» nem szokott beszélni, pusztán a nyomdafesték kedvéért még kevésbé. Pedig mint szónok vonzó és elegáns. Gesztusai a megboldogult Grünwald Bélára emlékeztetnek. Előadása folyékony, világos és tömört, de az élénkebb fordulatokat nélkülözi. Csodálatos az, hogy bár Tisza Kálmánnal jobb szónokaink bőven voltak (sőt Tisza alig is volt szónok, inkább csak nagy debatter), mégis a mai parlamentre rendkívül nagy hatása volt. Ma a ház «beszélője» (ritka kivétellel) a Tisza-iskola szókincsét is átformálva, fordulatával, nyelvezetével és modorával élnek. Még a legrosszabb szokásait is átvették, annyira, hogy ha Tisza például köhéscselt volna beszéd közben, ma valószínűleg igen gyakran lehetne hallani a mondatok közben némi parlamentáris krakogásokat.

Múltja a szakadatlan munkásság (a mint azt alábbi életrajza is mutatja) s már fiatal kora óta bírt társai szeretetét és becslését. Öszinte jellem, átlátható mint egy Dzierzon méhköpi. Ellenségei, ha majd lesznek, aligha fognak találni egyéb hamisat rajta, mint a haját. . . . De essit, hiszen a «Vasárnapi Ujság»-ot szép aszszonyok is olvassák. —th.

Latkóczy Imre Nyitra 1848 szept. 4-én született. Tanulmányait Pozsonyban és Budapesten végezte. 19 éves korában már mint megyei aljegyző működött, néhány hóval ezután pedig városi tanácsnok választott. 1870-ben letette az ügyvédi, 1871-ben pedig a váltó-vizsgát. Mint gyakorló ügyvéd a vármegye legtekintélyesebb intézeteit és birtokosait képviselte. Idejének tulnyomó részét azonban a közigazgatás szolgálatának szentelte, Nyitra megye és város közgyűléseinek ő volt a vezérszónoka, alig volt megyei és városi fontosabb bizottság, melynek ne lett volna tagja vagy elnöke. A regálékártalanítási bizottságnak is, Nyitra vármegye törvényhatóságának területére kihatólag, ő volt az elnöke és ezen minőségben — a mi akkoron a legnagyobb ritkaságok közé tartozott — nemcsak a közönségnek, de a pénzügyi kormányznak elismerésben is részesített. Nyitra két legszebb középülete az ő kitartó buzgalomának köszöni létrejöttét, az egyik a város háza, a másik a nyitrai nemzeti színház. — 1884 óta mint országgyűlési képviselő kép-

a véletlen fölcserélte volna őket. Meg vagyok róla győződve, hogy akkor sem váltak volna be kevésbé.

Bizonyossága ennek az a beszéd, melylyel az új államtitkár tisztársainak üdvözlétére válaszolt. Ezzel egyszerre a szónokok sorába emelkedett, sőt a tartalom tömörségével túl is tett sok elismert szónokon.

Attól a naptól kezdve, a mikor — ezelőtt huszonöt évvel — a közigazgatás aktív szolgálatába lépett, az elméleti és gyakorlati ismereteknek rendkívül nagy tömegét gyűjtötte magába. A közigazgatás tudvaleg a legnehezebb tudományok egyike. Széll Ignác nagy tapasztalatának magas csúcsáról egyszerre tekintti át az egészét. Ismeri a közigazgatás birodalmának minden zugát. Innét van, hogy minden egyes pontjához nem egy, hanem száz utat tud s azonnal ki tudja jelölni a legrövidebbet. Sokszor olyan irányba indul, hogy a kételkedők fejcsóválva követik s csak akkor bámulsanak el, mikor nem sejtett gyorsasággal ezélnál vannak. Például, mikor az állampolgárságról szóló törvénynek egy homályos intézkedését a — vadászati törvényvel világítja meg. A kis újjában lévő minden törvény és szabály, egyszerre valamennyinek a szempontjából nézi a konkrét esetet. Ez a kitűnő ismeret nem pusztán a hosszas gyakorlat által halmozódott össze az ő memo-

bányán. — RÁCZ GIZELLA, RÁCZ Károly dr. fővárosi ügyvéd és bizottsági tag 17 éves leánya. — ÖZV. CZEITEL IGNÁCZNE, szül. Posner Sarolta, 82 éves korában, Budapesten. — SZEMELWEISZ MIHÁLYNÉ, szül. Hujber Teréz, 70 éves, Zirczen.

Leány árnál az ősi körkép: A magyarok bejövetele. Látás az Andrástól nézve a Várkertekben. Reggel 9-kor, este 7-ig; azé villanyvilágítás.

Előfizetési felhívás. KOSSUTH FERENCZ az „EGYETÉRTÉS“

főmunkatársa a következőleg indokolta meg, hogy miért lépett e lap kötelekedésére: „Kötelességet vélek teljesíteni, midőn a közélet terére lépek hazám, és atyám hagyományaihoz híven azt akarom, hogy a toll legyzen a közpályán az első fogyerem; és e fogyvert az Egyetértés hasábjain óhajtom használni.

Azon lap hasábjain, mely megállotta az idő tüpróbáját és elvei, állása, tekintélye egyaránt megőszülva jöttek ki a próbából, mint tűzből a tiszta arany.

Függetlenségi párti, szabadságsért és szabadelvű haladásért küzdő volt e lap mindig; ezáltal tehát azonosok az én ezújjaimmal és így karöltve haladhatsz ki a közéletből, egyetértve azon két országos pártjainkkal, melynek hivatalos programja azonos volt eddig az Egyetértés irányával.

Az Egyetértés a legnagyobb magyar lap. Legterjedelmesebben foglalkozik politikával. Legbővebben képes közölni az országgyűlést. Legtöbbé tért fordíthat a közgazdaságra, különös tekintettel a mezőgazdaság érdekeire.

Kereskedelmi és társadalmi tudósításainak bősége fölmúlja sok lap egész terjedelmét. Tárcajában két-három regényt közöl egyszerre tárcacikkei alkalomszerűsége és ismeretterjesztés tekintetében páratlanul állanak a magyar sajtóban.

Az Egyetértés 1895 jan. 1-én 28-ik évfolyamába lépett, tehát egyike a legrégebb napilapoknak.

Csávolszky Lajos Kossuth Ferencz felelős szerkesztő. főmunkatárs.

Az „Egyetértés“ előfizetési árai: Egy hónapra 1 frt 80, Három hónapra 5 „ —, Fél évre 10 „ —, Egész évre 20 „ —.

A szerkesztőség: Budapesten, Szerencsen-utca 35. sz. A kiadóhivatal: Budapesten, Dalszínház-utca 1. sz.

Mutatványszámokat a kiadó-hivatal ingyen és bérmentve küld.

SAKKJÁTÉK. 1882. számú feladvány. Galitsky A. W.-től. Világos indúl s az ötödik lépésre matot mond. Világos. Az 1873. számú feladvány megfejtése Weinheimer R.-től.

Table with chess moves: 1. Vh1-h4, 2. Bg3-g2, 3. Hd1-c3, 4. H mat.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Eördögh János. — A pesti sakk-kör.

Szerkesztői mondanivalók.

Szerencsés Jancsi. Elbeszélés angolból. Eredetiben sem tartozik a kiválóbb darabok közé, a fordítás által pedig még meglovány elonyei is nagy részt elenyésztek.

A jó kis fia története. Elbeszélés. Inkább valamelyik ifjúsági lapban volna helye.

Kavicsok. Az adomaszerű, másképp értekes történetek, a hozzájuk fűzött vonatkozásuk miatt lapunkban nem közölhetők.

Pünkösdi királyság. A francziából fordított tárcaszertű közlemény nem annyira általános érdekű, hogy a magyar olvasó közönséget közelebből érdekelhetné.

Dalok: Piros az ég, hajnal hasad, stb. Népdalokat írni nem könnyű feladat, mert a népdalok külső formáját jól-rosszul ellesve verselgetni még nem költséztet.

Nem közölhetők: Anyám siralmánál. — Irénko Vilmos király. — Töltetek bor. — Ne álmოდzzál. — Révben. Csaldóds. Anya sirja. Cseppek. Sok biztató e kisérletekben nem látunk. Némi formakészség érdemel bennük figyelmet; de ez magában véve kevés. — L. Maria. A kegyeletes alkalomkor jól megállta a helyét; de általános irodalmi becsé, mely köztársadatot indokolná, nincs. — Ne huzzátok. Hujwái harangszót... Csak irodalmi műveltséget árulnak el, költői hivatottságot azonban alig. — Jegyesemhez. Ilonka

albumába. Mindkettőnek csak a pointe-je sikerült. Ez nem csekély érdem, de még sem menti meg az egész költeményt. — A faluból I. II. Az első nagyon el van nyújtva, a mi még unalmasabbá teszi a szászor elcsépeit témát. A második ügyesebben van elgondolva, de kivitele gyakorlatlan kézzel vall.

A „Vasárnapi Ujság“ 8-ik számában közölt képtalány megfejtése: Magasan áll a fiasnyak az égen — Szólanak a kakasok a vidéken. — Hajnalodik, hívős csipős szél támad, Hívős szárnya legyíngeti orczámat.

Heti naptár, márczius hó. Table with names and dates for the month of March.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Hamisított fekete selyem. Egessünk el egy kis mintát a venni szándékolt selyemből és a hamisítás rögtön kiderül: Mert míg a valódi selyem jól festett selyem az elégetésnél nyomban összepödörödik és csakhamar kiázik, maga után csekély barna hamut hagyván; addig a hamisított selyem (mely zsíros színtű — szalonnás — lesz és könnyen török) lassan tovább ég (mintthogy rostszálai a festanyagtól telletten tovább izzanak) és sötét barna hamut hagy maga után, mely valódi selyem módjára soha össze nem pödörödik, csak meggöbrül. Ha a valódi selyem hamuját összenyomjuk, elporzik, a hamisítványé nem. Henneberg G. (cs. kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben, házhöz szállítva, postabér és vámmentesen szívesen küld bármikinek is mintákat, akár egyes öltönyökre való, akár egész végekben levő valódi selyemszövetekből. — Svájcba czimzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek. 6046

Univ. Med. Dr. Aczél fog- és szájbetegneknek. Készít műfogat és egész fogsort. Budapest, VII., Erzsébet-körút 7. szám 1. em. 10.

Az arcz szépségét legbiztosabban érvük el és ápoljuk. Leichner zsírpora és Leichner hermelin-pora által. E nevezetes arczporokat a legmagasabb hölgykörök s a legelső művésznők előszeretettel használják; a bőrt az éles vagy poros levegő behatása ellen megvédik, s annak fiatalos, viruló kinézetést adnak. Csak zárt szelencékben a gyárban, Berlin, Schützenstrasse Nr. 31, és minden illatszerezetben. Óvakodjunk az utánzatoktól. Leichner L. Illatszerezés és vegyész, a kir. udv. színház szállítója.

MATTONI FÉLE GIESSHÜBLER fogtisztató por. SAVANYUKÚT.

ROWLANDS' MACASSAR OIL. Eredeti Pompadour-pasta. Legártalmatlanabb szer.

WEINWURM ANTAL fényképész első magyarországi chemigraphiai műintézete Budapest, IV., Károly-utca 3. Készít mindenemű czinkedezésű díczot, autotypia, phototypia, chemigraphia és chromatypia után. Alaprajzok, térképek, házőzetek fotolitográfián átton a legújabb eljárásokkal. Részletek: Rix Antal és Testvere, Bécs, Praterstrasse Nr. 16, I. Stock. Ismételtedők keresztetnek. Magyarországon kapható: Török József gyógyszerész, Budapest, király-utca. Eszék: David Gyula. Nyitra: Kovács József. Páczony: Pisztorj Bódog. Temesvár: Jahn C. M. 6112

KÜHNE E. MOSONBAN. Magyarország legrégebb gazdasági gépgyára. „HUNGARIA“ és „MOSONI DRILL“ (több mint 16,000 darab eladva), legjobb sorvető-gépeit úgy sik, mint hullámos talajra. Követők által megrendelésnél figyeljünk arra, hogy eredeti KÜHNE E.-féle gyártmány szállítsassék. Szórvavető gépeit, Laake-féle kedvelt szántóföld és rétboronait (egyedüli gyártási jog Ausztria és Magyarország részére). Elkéit a legújabb minták szerint, minden nagyságban. Műtrágya-szórókat és örlőket, fillesztőket, szelőkötet stb. Főraktár: Budapest, VI., Váci-körút 57a. Lemberg, M. Grodecka L. 10. 1895-iki árjegyzékek bérmentve küldetnek.

Kinek van szeplője? vagy bármilyen, vagy pattanás az arczán? Az teljes biztonsággal fordulhat annak eltüntetésére végezt a világhírű Seraül arczkenőcsöz, mely nemcsak eltávolít mindenféle bőrtisztálanságot, hanem az arczbort vakító fehérre, tisztává és üdűvé teszi. — 1 tégely ára 70 kr. — Postán franko küldve 1 frt 5 kr. — Szappan hozzá 1 drb 30 kr. Kapható Budapesten: Török József gyógyszerész úrnál és minden magyarországi gyógyszerésztárban. Rozsnyay Mátvás gyógyszerész, Aradon.

Fontos gyomorbetegnek! a Barella P. F. W.-féle Világi gyomor-por. Kiváló eredménnyel használhatik mindennemű gyomor-betegségek ellen, mint: gyomorgörcs, gyomorsav, égés, ugyszintén vese- és hólyagbajoknál, megszüntet azonnal mindennemű fájdalmakat. Hogy minden kételkedésnek elejét vegyem, ingyen, csak a portó megértésére ellen, küldök mintákat! — Valódi csak dobozokban 1 frt 60 kr. Berlin S. W. P. F. W. BARELLA francia orvosi társulatok tagja. Raktár Budapesten Török József gyógyszerész, király-utca.

Nº 4711. Eau de Cologne (aranyos-kék raggyer) Mülhens Ferdinándtól, Kölnben. A legjobb czégnék elismerve. Készletben majd minden finomabb illatzer-üzletben. Nagyban raktár Bécs XII/2, Rudolfsgasse Nr 56a

Hirdetések elfogadtnak a kiadó-hivatalban, Budapesten, IV., egyetem-utca 4. sz. a.

Legjobb és leghirveisebb pipere hölgypor: a La VELOUTINE. Kétfajlagos Magyar Bismuttal vegyítve CH. FAY, ILLATSEREZÉS, PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Tinct. capsici comp. Ezen Horgony-Pain-Expeller néven is ismeretes, igazán népszerű házi szer most már 25 év óta legjobb fájdalomcsillapító bedörzsölésnek fenyesen bebizonyított közönségnél, csúszal, tagzaggatásnál stb. né. A föld összes országában nagy elterjedtséget és híatus hatása következtében minden oldalról oly elismerést talált, hogy minden betegnek jogal ajánlható. A Tinct. capsici comp. (Horgony-Pain-Expeller) kimagasló állását a fájdalomcsillapító bedörzsölések között diadalmasan megtartotta, különféle felújítás és utánzatok dacára; ez bizonyára a legjobb bizonyíték arra nézve, hogy a közönség igen jól meg tudja különböztetni a jót a rossztól. Hogy értéketlen utánzatot ne kapjunk, bevásárlás alkalmával vedjünkünkre, a vörös horgonyra figyelendő és minden üveg ezen jegy nélkül, mint nem valódi visszautasítandó. A gyógyszerárakban kapható 40 kr., 70 kr. vagy 1 frt. 20 krnyi árban ivogentek; Budapesten Török József gyógyszerésznél. Richter-féle gyár Rudolstadtban, Thüringiaiban.

Nagybőjti kalauz. Krisztus kinszenvedésének és halálának negyennapi megszentelésére a nagyheti ájtatossággal együtt. Szerkesztette Tárkányi Béla. Az egri érseki hatóság jóváhagyásával. Négy aczélínetszettel. Ára füzve 60 kr., franczia bőrkötésben 3 frt.

Loebig Company hus-kivonatát. A valódiság és jószág igazolásául főleg tessék figyelni a Loebig két irásban. Alkalmos hásléves pillanat alatti készítésére, levecsk, főzélékek, mártások és mindennemű husételek javítására. Kitéző erősítő szer betegneknek és üdülőknek.

GANZ ÉS TÁRSA VASÖNTŐ- ÉS GÉPGYÁR-RÉSZV. TÁRSULAT BUDAPEST.

Ajánlanak mindennemű vas-, aczél- és fémöntvényeket építkezési és gépészeti czélokra vízvezető csöveket, szivattyúkat, lecsapoló és öntöző-zsilipet, készülékeket a belvizek leeresztésére. — A helyi viszonyok szerint szerkesztett turbinákat, örlőhengereket kéregöntetű hengerekkel és malomberendezési czikkeket. — Zsilipeket bármily nagyságban és bármily rendszer szerint. — Alag-czöveket, zárkészülékeket, csó- és kapu-zsilipekhez, csölőpverő gépeket, anyagszállító kocsikat. — Álló vagy fekvő gázmotorok egy vagy két hengerrel és mindennemű zúzógépek.

BUDAPESTI CZÉGEK.

TALÁLMA NYOK szabadalmazását eszközöl mind. államban
Réthy János nemzetközi mérnöki és szabadalmi irodája, Budapest, Erzsébet-körút 2. sz. (népszínház mellett). Legrégibb szabad. iroda. — Telefon.

Eisenschiml és Wachtl
 Budapest, Váci utca 12
 Gyár: Bécs, Kaiserstrasse 62.
 Legnagyobb raktár mindenféle fényképezési gépek és készülékekben. Alapítva 1856. — Többször kitüntetve. Árjegyzékek ingyen és bérmentve.
 Uj! A fotografálás elemei. Ára 2 frt.

„Toronyórák“
 palota, lakatya, gyári órákat, villanyórákat, legelőnyösebben rendez be
Mayer Károly L.
 I. n. állami kézrem. gyár-üzeménél Budapest, VII., Kazinczy-u. 8. Képes árjegyzék. Kétszázéves. bízm.

A Magyar Asphalt részvény-társaság
 Budapest, Andrássy-út 30
 elvállalja jótállás mellett legelőnyösebben
 asphalt-burkolatok fektetését és
 nedves lakások, pincék, stb. gyökere száraztatását.
 Telefon.

LATZKOVI TS A.
 BUDAPEST,
 IV. kerület, Váci-utca 22. szám.
 Cs. és kir. szabadalmazott fehérnemű-gyáros ajánlja
 uri divat- és fehérnemű-ujdonságait.

Hirdetések felvételnek a „Vasárnapi Ujság“ kiadó-hivatalában, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz. a.

Magyar Ipar és Kereskedelmi Bank

RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

Uj rendszerű pénztári jegyeink cheque alakban 4%-ot kamatoznak (adómentesen); a betéti könyvecskék új nemeként jelentkeznek; sok irányban előnyökkel biztosítanak az eddigi betéti könyvecskék és a régi rendszerű pénztári jegyek felett.

Amion intézetek és cégek száma, melyek kijelentették, hogy ezen pénztári jegyek előnyösebbek és ismerős felületűek mint a régi pénztári jegyek, már most is 600-ra rug. Az erre vonatkozó jegyek főpénztárnánál és fiókjainál kapható, a legújabb jegyek február 28-án jelenik meg.

Elfogadunk egyébként betéteket 4%-ra betéti könyvecskék mellett, régi rendszerű pénztári jegyek ellen és folyó számlára (cheque-számlára) is.

Váltózatunk elfogad megbízásokat értékpapírok vásárlására és eladására és felvilágosításokkal szolgál minden a bankügyletek körébe tartozó kérdésben.

Tökeelhelyezésre ajánljuk a Magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankja 4 1/2%-os adómentes zálogleveleit és községi kötvényeit napi árfolyam mellett.

Fiókai: Magyar Ipar és Kereskedelmi Bank r.t. VI. Podmanicky-u. 2. V. Nádor-utca 4. sz. VI. Teréz-kört 2.

Természetes szénasavú szőlővíz a mohai

ÁGNES

forrás. Legjobb asztali és üdítőtál. Kétféle szőlővíz: tiszta és emésztési zavaroknál.

Járvány idején présérvatív gyógyszernek bizonyult.

Szét-küldése **Édeskuty L.** udvari szállás által Budapest.

— Kapható mindenütt. —

Magyar hangszer-ipar.

Mindennemű hangszer: cimbalom, hegedű, harmonika, furula stb.

Cimbalmok részlete is kaphatók.

Hangszerem jószágért teljes felelősséget vállalok. — Javítások jól és olcsón eszközöltek. — Tánulók 1/4-es hegedű 2, 3, 4, 5, 6 forintjával.

Nagy képes árjegyzék kicélnatra ingyen és bérmentve küldeték szét.

MOGYORÓSSY GYULA, magyar hangszer-ipar telepe, Budapest, VII., Kerepesi-út 12. sz.

„DIAMANT” légszesz-izzó-világítás.

Diamant-világítás fénye minden más légszeszvilágítást felülmúl. tartósabb, mint minden más légszesz-világítás. hűvösebb és az arcnak rózsaszínű fényt ad. megállapítja a légszesz-számlának fel. minden légszeszre alkalmazható.

Diamant-világítás a legszebb világítás minden fület és magának helyiségben, egyezővel tökéletesebb és olcsóbb, mint minden más légszesz-világítás.

Egyedárusítás:

TREICHLINGER MIKSÁNÁL
 Budapest, Szervita-tér 1. szám,
 ahol teljes felszerelés is elfogadtnak. Próbavilágítás minden este a Petánovics-téle vendéglőben, Andrássy-út 30. sz.

Angol-osztrák bank.

Az angol-osztrák bank részvényeseinek XXXI. rendes közgyűlése

ez évi márczius 27-én este 6 órakor az osztrák mérnök és építész-egylet termében (Bécs, I., Eschenbachgasse 9.) fog megtartani.

- Tárgysorozat:**
1. Az igazgató-tanács évi jelentése.
 2. A felügyelő-bizottság jelentése az 1894. évi zárszámadásról s e fölött határozathozatal.
 3. Határozat az 1894. évi tiszta nyereség hovatartozásáról.
 4. Az igazgató-tanácsba egy tag választása, a működési idő lejártá következtében.
- Az alapszabályok 30. §-a értelmében szavazatra jogosított részvényes urak ezennel felkéretnek, hogy részvényeiket, illetőleg — a mennyiben a kieserlés még nem történt meg — ideiglenes részjegyeiket a még nem esedékes szelvényekkel együtt Bécsben az Angol-osztrák bank számfőjtő osztályánál (Struchgasse 1), Londonban az Anglo-Anstrian Banknál, Budapestben, Brünában, Prágában, és Triestben az Angol-Osztrák bank fiókjainál bezárolag f. évi márczius 19-ig letétbe helyezték.

Az alapszabályok 27. §-a szerint meghatalmazások csak szavazatra jogosult részvényeseknek adhatók.
 Bécs, 1895. márczius 6. **Az igazgató-tanács.**

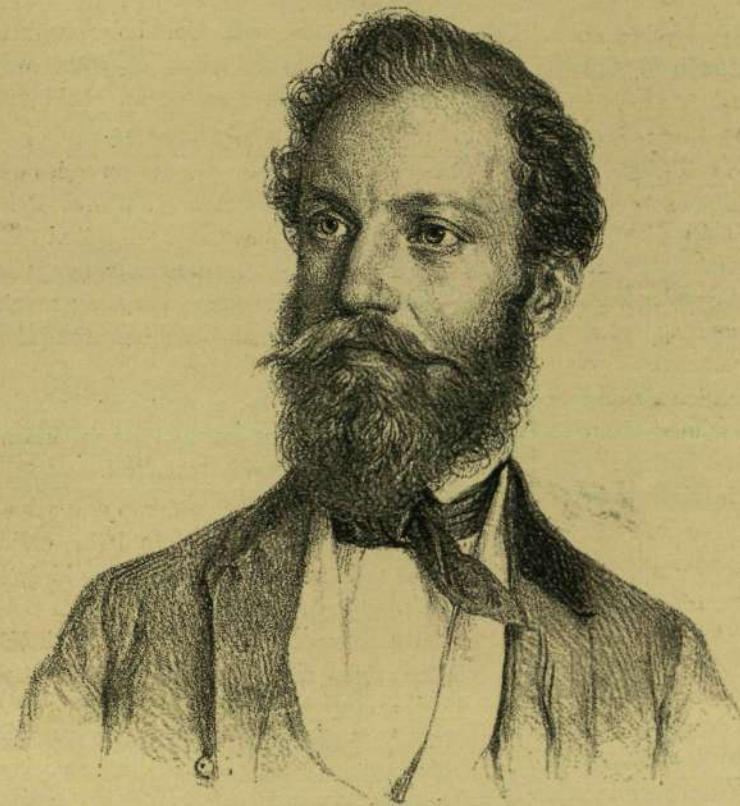
Alapszabályok 30. §-a: Minden részvényes minden birtokában levő 25 részvény után egy szavazatra van jogosítva. (U'annyomás nem díjazatik.)

VASÁRNAPI UJSÁG

II. SZÁM. 1895. BUDAPEST, MÁRCZIUS 17. 42. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt egész évre 12 frt félre — 6 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt félre — 4 • Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.— félre — 2.50 Külföldi előfizetésekre a postaiilag meghatározott viteldj a csatlolndá.

JÓKAI MÓR.

VAJDA JÁNOS.

DEGRÉ ALAJOS.

DOBSA LAJOS.

A MÉG ÉLŐ «MÁRCZIUSI IFJAK» IFJUKORI ARCZKÉPEI. — BARABÁS MIKLÓS RAJZAI UTÁN.

572. szám. V. 2.

Versenyárgyalási hirdetmény.

A Szamos folyó IX. számú u. n. czégyen—matolcsi átvágása kiásásának, a kiásott földből az átvágás mindkét partján, átlag 300—300 m.-nyi távolban létesítendő töltések kiépítésének, nemkülönben az átvágás által elmetszett Szamos-meder áttöltésének összesen 1.095.659 köbméternyi földmozgósítást igénylő munkálataira vonatkozólag — a földmivelésügyi m. kir. ministerium palotájának tanácstermében f. évi márczius 19-én déli 12 órakor zárt ajánlati nyilvános versenyárgyalás fog tartatni.

A szóban forgó munkák tervezete, valamint a kötéendő szerződés mintája és az annak kiegészítő részét képezendő általános ár részletes építési feltételek, nemkülönben az ajánlati feltételek a szatmári m. kir. folyammérnöki hivatalnál megtekinthetők, hol egyszerűs-mind az ajánlati minta is megszerezhető.

Budapesten, 1895. évi február hó 23-án.
 6114 **Földmivelésügyi m. kir. minister.**

Weber Karoly
 BUDAPESTEN
 V. FURDO UTCZA 2. SZ.
 AZ UJ NAGY KÉPES FŐÁRJEGYZEK MEGJELENT ÉS KIVÁNATRA INGYEN ÉS BÉRMENTVE MEGKÜLDETIK